

Kohti kumppanuutta ?

Selvitys yhdistysten yhteistyösuhteiden nykytilasta ja
tulevaisuuden tarpeista Kaakkois-Suomessa

Heini Maijanen

Kohti kumppanuutta?

Selvitys yhdistysten yhteistyösuhteiden nykytilasta
ja tulevaisuuden tarpeista Kaakkois-Suomessa

Heini Maijanen

MontEri-hanke

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisu B.16.2013

MontEri

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Julkaisija

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom

Laserkatu 6

53850 Lappeenranta

ISSN: 1458-9443

ISBN: 978-952-5463-23-1

Taitto:

Esa Nikkilä ja Kai Kortelainen

Sisältö

1 JOHDANTO	5
2 SELVITYKSEN AINEISTO JA RAPORTOINTI	6
3 YHDISTYSTEN TAUSTATIEDOT	6
3.1 Vastaaajien asema yhdistyksessä	6
3.2 Yhdistysten toiminta-alueet	7
3.3 Yhdistysten toiminnan sisältö.....	9
4 YHDISTYSTEN RESURSSIT	10
4.1 Yhdistysten jäsenmäärä.....	10
4.2 Henkilöstöresurssit	11
4.3 Vapaaehtoisten määrä	12
4.4 Yhdistysten tulonlähteet	13
4.5 Yhdistysten arvio resurssien riittävydestä	14
5 YHTEISTYÖTAHOT, MUODOT JA HYÖDYT	15
5.1. Yhdistysten yhteistyötahot.....	16
5.2 Yhdistysten yhteistyön muodot.....	18
5.3 Yhteistyö tuottaa inhimillistä, sosiaalista, fyysistä ja symbolista pääomaa	19
<i>Inhimillinen pääoma</i>	19
<i>Sosiaalinen pääoma</i>	20
<i>Fyysinen pääoma</i>	20
<i>Symbolinen pääoma</i>	20
5.4. Kiinnostus yhteistyön aloittamiseen tulevaisuudessa.....	23
6 YHDISTYSTEN JA KUNTIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	24
6.1 Arvio yhteistyön sujuvuudesta	25
6.2 Yhteistyö kunnan eri toimialoilla.....	27
7 YHTEISTYÖN HAASTEET	28
8 YHTEISTYÖTÄ EDISTÄVÄT TEKIJÄT	30
8.1 Kuntien ja järjestöjen yhteistyötä edistävät tekijät.....	30
8.2 Järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistäminen kunnassa	33
8.3 Järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistäminen maakunnan tasolla.....	34
9 Johtopäätöksiä	37
Lähteet:	38
Liitteet:	40
LIITE 1. Yhdistystoimijoille suunnattu yhteistyökysely.....	40
LIITE 2. Kunnille suunnattu järjestöyhteistyötä koskeva kysely.	44

1 Johdanto

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socomin MontEri-hankkeen (monitoimijamallit maaseudun sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi) yhtenä tavoitteena on edistää etenkin maaseudulla toimivien järjestöjen, yhdistysten, oppilaitosten, yritysten ja julkisen sektorin toimijoiden yhteistyötä. Hankkeen aikana työstetään malleja kuntien, järjestöjen ja muiden alueellisten toimijoiden kumppanuuden vahvistamiseksi sekä etsitään ratkaisuja kuinka yhteistyötä voidaan tiivistää ja resursseja yhdistää. Jo vuonna 2012 Socomin toteuttamassa maaseudun hyvinvoinnin resurssien esiselvityksessä (Maahyve-hanke) havaittiin tarve vahvistaa järjestöjen keskinäistä sekä järjestöjen ja kuntien välistä yhteistyötä Kaakkois-Suomessa. Yhtenä merkittävä haasteena niin kuntatoimijat kuin yhdistystoimijat kuitenkin kokivat, ettei heillä ole riittävästi tietoa toistensa toiminnasta, eikä siitä kuinka päästäisiin kaikkia osapuolia hyödyttävään tilanteeseen.

Järjestöihin kohdistuu painetta monipuolisten ja luovien yhteistyösuhteiden etsimiseen yhä enemmän myös toiminnan rahoittajilta. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysjärjestöjen keskeisimmän rajoittajan Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) yhtenä avustusstrategian 2012–2015 järjestötoiminnan menestystekijänä mainitaan yhteistyöhakuisuus. Avustuksia suunnataan enemmissä määrin järjestöille, jotka panostavat niin keskinäiseen yhteistyöhön kuin kumppanuuksien ja yhteistoiminnan solmimiseen kuntien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Kumppanuus on siis kiistämättä päivän sana. Eikä kumppanuusajattelulla tarkoiteta enää vain palvelujen tuottamista ja ostamista vaan myös vuorovaikutusverkostoja ja yhteistoimintaa. Eletään ajan hengessä, jolloin kaikkien kanssa olemisesta kaikkialla kaiken aikaa sijaan myös yhdistyksiä ja järjestöjä kannustetaan valikoituneeseen, selkeään ja konkreettiseen tavoitteeseen tähtäävään yhteistoimintaan eli kumppanuuteen.

Yhteistyötä ja kumppanuutta vahvistavien mallien kehittämisen kannalta on tärkeää tietää, minkälainen on kaakkoissuomalaisien yhdistysten yhteistyösuhteiden nykytila sekä tulevaisuuden tarpeet ja toiveet. Keiden kanssa yhdistykset tällä hetkellä toimivat yhteistyössä? Minkälaista on yhteistyö yksityisen ja julkisen sektorin kanssa? Minkälaisia yhteistyörakenteita, toimintamalleja ja sopimuksia yhteistyöstä on jo olemassa? Mitä hyötyä yhteistyöstä on koitunut eri osapuolille ja miten nykyiset toimintatavat ovat edistäneet kumppanuutta? Mitä yhteistyön onnistumista vaikeuttavia tekijöitä tai puutteita järjestöjen yhteistyösuhteissa on? Ja ehkä kaikkein tärkein kysymys hankkeen näkökulmasta on, millä keinoin yhteistyötä eri toimijoiden välillä voitaisiin jatkossa edistää.

Näihin kysymyksiin etsittiin vastauksia teettämällä sähköinen kysely kaakkoissuomalaisille yhdistyksille ja järjestöille sekä kuntien johtaville viranhaltijoille huhtikuussa 2013. Tämän selvityksen tavoitteena on kyselytuloksiin perustuen lisätä tietoa ja ymmärrystä yhdistysten ja järjestöjen yhteistyösuhteista, yhteistyön edellytyksistä ja hyödyistä sekä mahdollisista esteistä muiden kolmannen sektorin, julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Selvityksen toivotaan myös innoittavan keskustelua, tarvitaanko Kaakkois-Suomessa järjestöjen välisen yhteistyön vahvistamiseen uusia rakenteita tai organisoitumisen malleja, joilla voitaisiin edistää tietoisuutta järjestöjen merkittävästä roolista ja tehtävästä hyvinvoinnin vahvistajana sekä osallistumisen ja vaikuttamisen areenana. Tarvitaanko Kaakkois-Suomessa järjestöjen äänen ja voimien kokoajaa edistämään järjestöjen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja tunnistamaan järjestökentän tarpeita? Näitä kysymyksiä on hyvä pohtia, kun tiedetään yhteistyön ja kumppanuuden olevan keino tehostaa myös omien tavoitteiden saavuttamista, levittää tietoa ja kokemuksia sekä juurruttaa toimintatapoja ja kehittämistuloksia

2 Selvityksen aineisto ja raportointi

Järjestöjen yhteistyökysely lähetettiin Webropol-kyselynä kaikille niille yhdistystoimijoille, joiden sähköiset yhteystiedot ovat löydettävissä Patentti- ja rekisterihallituksen tietokannasta poimittujen yhdistysten omilta Internet-sivuilta. Patentti- ja rekisterihallituksen alueen yhdistyslistauksen mukaan Kaakkois-Suomen alueella on 7497 yhdistystä, joista Etelä-Karjalassa toimii 3289 ja Kymenlaaksossa 4208 yhdistystä.

Sähköinen yhteistyökysely toimitettiin yhteensä 1041 järjestölle tai yhdistykselle kaksi kertaa, ensimmäisen kerran 9.4.2013 ja uusintana 22.4.2013. Vastausaikaa yhdistyksillä oli ensimmäisestä lähetyksestä alkaen kolme viikkoa (29.4.2013 saakka). Määräaikaan mennessä kyselyyn vastasi yhteensä 196 yhdistystoimijaa eri puolelta Kaakkois-Suomea, jolloin vastausprosentiksi saadaan 18,8 %, kun otantana on 1041.

Kaakkois-Suomen kuntien johtaville viranhaltijoille teetettiin oma sähköinen kysely, jossa kartoitettiin yhteistyön määrää kolmannen sektorin kanssa kunnan eri toimialoilla, yhteistyön luonnetta sekä kunnan yhteistyötoiveita tulevaisuudessa. Kysely lähetettiin Webropol-kyselynä kunnan henkilöstörakenteesta riippuen kunnanjohtajalle, hallintojohtajalle, palvelujohtajalle, perusturvajohtajalle, hyvinvointijohtajalle, kehitysjohtajalle sekä muutamiin kuntiin maaseutusihteerille, vapaa-aikasihteerille ja kulttuurisihteerille. Kyselyllä lähestyttiin viranhaltijoita kahdesti, ensin 11.4.2013 ja uusintana 22.4.2013 niiden kuntien osalta, jotka eivät vielä olleet vastanneet kyselyyn. Kyselyn saatteessa pyydettiin viranhaltijaa välittämään kyselyä eteenpäin oman organisaation sisällä, mikäli hän ei itse ollut oikea henkilö vastaamaan kunnan järjestöyhteistyöstä. Kyselyyn vastasi määräaikaan (29.4.2013) mennessä seitsemän kuntaa 16 Kaakkois-Suomen kunnasta. Kuntakyselyyn vastanneet kunnat olivat Hamina, Virolahti, Kouvola, Lappeenranta, Savitaipale, Taipalsaari ja Rautjärvi. Rautjärven kunnan osalta vastauksia saatiin kolme, jonka vuoksi kuntavastaajien kokonaismäärä on yhdeksän.

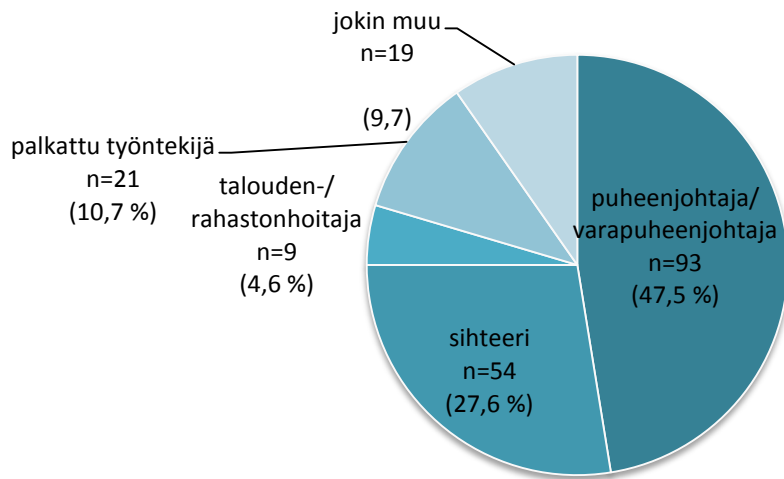
Selvityksen kyselyaineistot on analysoitu Webropol 2.0 -sovelluksen datan analysointityökaluja ja Excel-taulukkolaskentaohjelmaa hyödyntäen. Raportissa kuvataan selvityksen päätulokset hyödyntäen graafisia kuvioita ja taulukkoja.

3 Yhdistysten taustatiedot

Tässä luvussa kerrotaan, minkälaisista yhdistyksistä selvityksen aineisto koostuu. Luvussa tarkastellaan, missä asemassa vastaajat omassa yhdistyksessä toimivat, miten laajalle maantieteelliselle alueelle yhdistyksen toiminta ulottuu ja mikä on yhdistysten pääasiallinen toiminnan sisältö.

3.1 Vastaajien asema yhdistyksessä

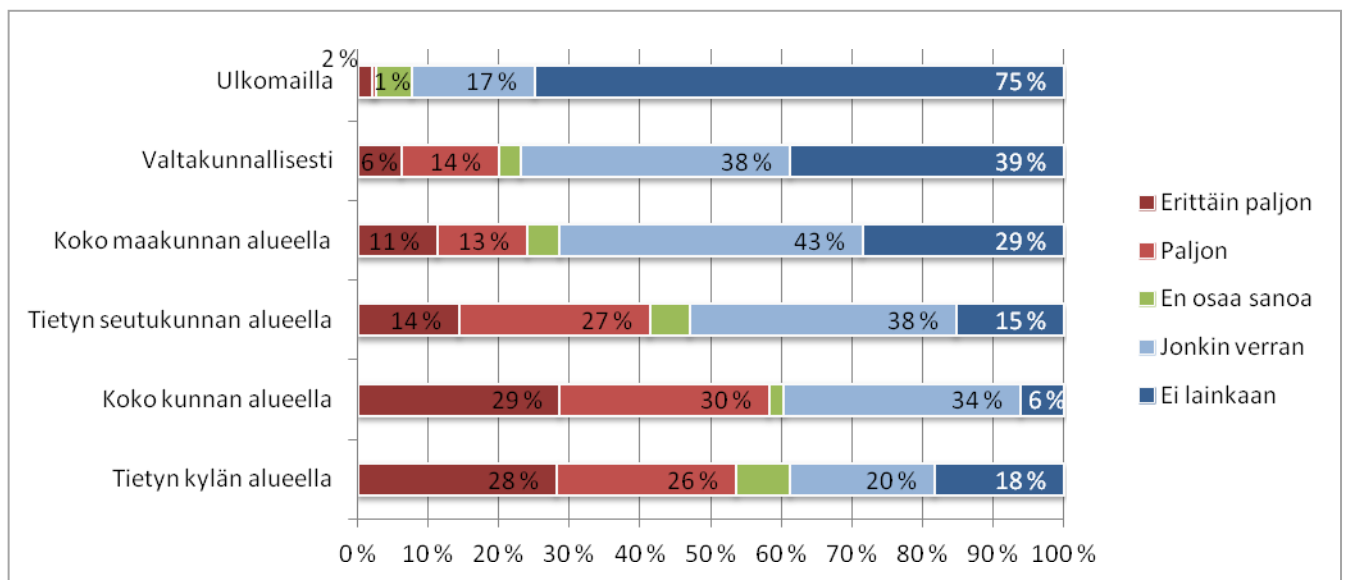
Lähes puolet (47 %) järjestöjen yhteistyökyselyyn vastanneista toimi itse yhdistyksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Liki kolmannes vastaajista (28 %) toimii yhdistyksen sihteerinä ja 11 % toimi yhdistyksessä palkattuna työntekijänä. Neljä vastaajista oli toiminnanjohtajia, kolme tiedottajaa tai tiedotusvastaavaa, kolme jäsentä, kaksi ex-puheenjohtajaa ja yksi aluevaikuttaja, kerhovastaava, jäsensihteerin, jäsenvastaava sekä sihteerin-rahastonhoitaja. Tulos on varsin luonnollinen, kun otetaan huomioon, että yhdistysten sähköisenä yhteystietoja toimii usein puheenjohtajan tai sihteerin sähköpostiosoite.

Kuvio 1. Järjestöjen yhteistyökyselyyn vastanneiden asema omassa järjestössä / yhdistyksessä (N=196)

3.2 Yhdistysten toiminta-alueet

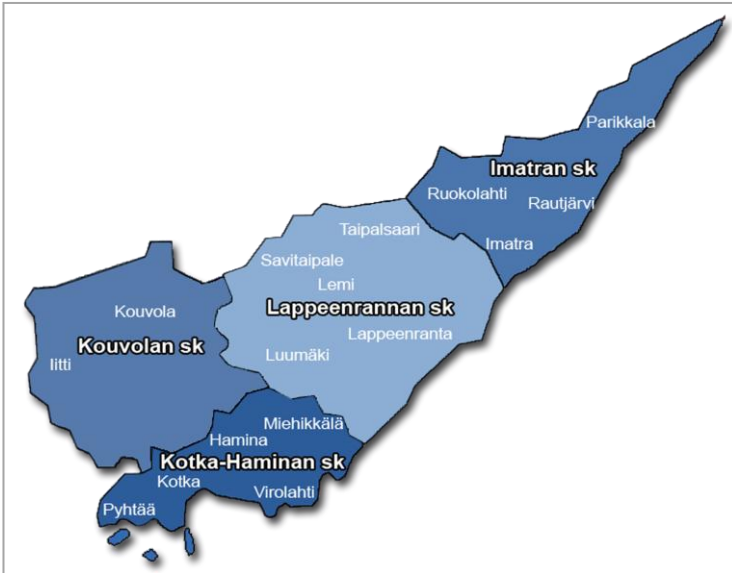
Kyselyyn vastanneista yhdistyksistä enemmistön toiminta keskittyy hyvin paikalliselle alueelle. Kuvioista 2. näkyy, että yli puolet toimii enimmäkseen tietyn kylän alueella (54 % paljon tai erittäin paljon) tai tietyn kunnan alueella (59 %). Alle puolet vastaajista (41 %) toimii tietyn seutukunnan alueella ja koko maakunnan alueella paljon tai erittäin paljon toimi vain alle kolmannes (24 %) vastaajista.

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten toiminta-alueet. (N=196)

Vaikka suurin osa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä toimii pääsääntöisesti tietyn kylän tai kunnan alueella, ei vastauksia tulla selvityksessä tarkastelemaan kylä- tai kuntatasolla aineiston pienen määrän vuoksi. Vastajat on kuitenkin luokiteltu Kaakkois-Suomen alueen seutukuntien mukaisesti neljään luokkaan: Imatran, Lappeenrannan, Kouvolan ja Kotka-Haminan seutukuntien mukaisesti (ks. *Kuvio 3*).

Kuvio 3. Kaakkois-Suomen seutukuntakartta.

Imatran seutukunnan vastaajiin kuuluu kaikki ne järjestöt, joiden postiosoite on Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden tai Imatran alueella. Lappeenrannan seutukunnan vastaajiin on luokiteltu ne yhdistykset, joiden postiosoite on Lappeenrannan, Taipalsaaren, Savitaipaleen, Lemmin ja Luumäen alueella. Kouvolan seutukunnan vastaajien luokkaan kuuluu Kouvolan (Anjalankoski, Elimäki, Jaala, Kuusankoski, Kouvola ja Valkeala) sekä Iitin alueella sijaitsevat yhdistykset. Ja Kotka-Hamina seutukunnan vastaajien luokkaan puolestaan on yhdistetty Kotkan, Haminan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden alueella sijaitsevat yhdistykset. Taulukossa 1. on kuvattu vastaajien lukumäärät seutukunnittain.

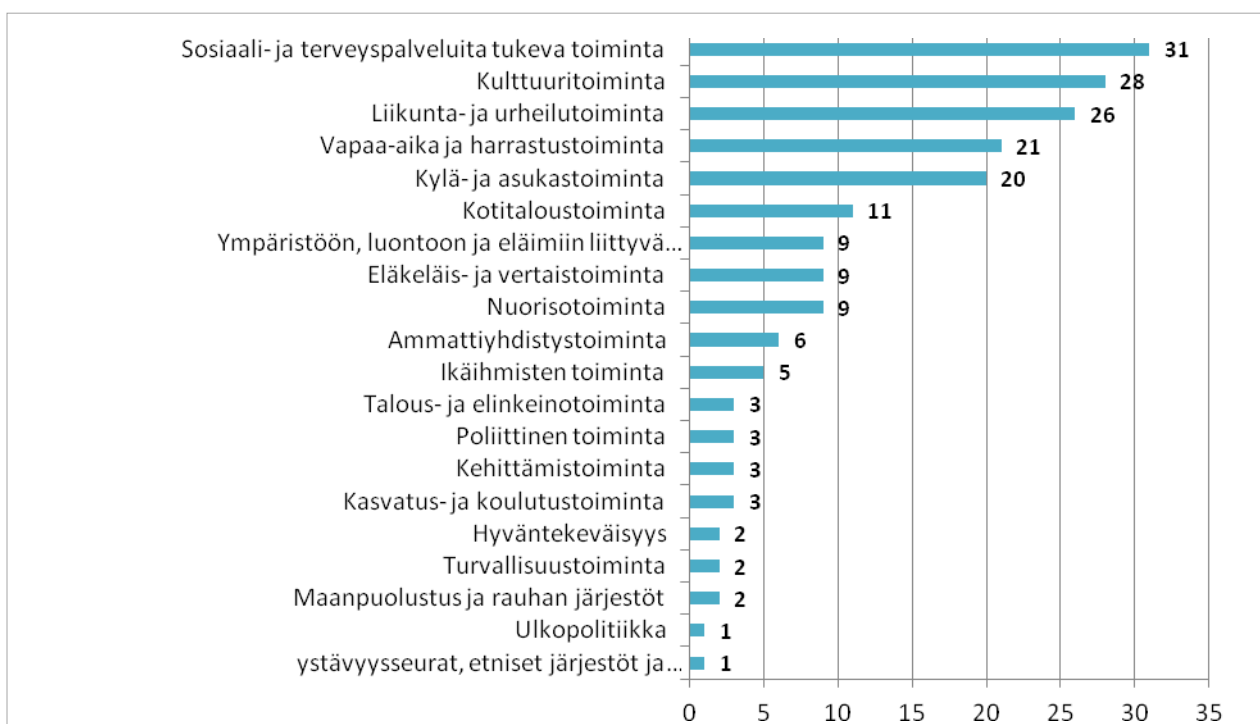
Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten lukumäärä seutukunnittain luokiteltuna (N=196)

Vastaajien määrä		
	N	%
Kaakkois-Suomi	196	100
Imatran seutukunta	52	26,5
Lappeenrannan seutukunta	55	28,0
Kouvolan seutukunta	46	23,5
Kotka-Haminan seutukunta	43	21,9

3.3 Yhdistysten toiminnan sisältö

Kyselyssä vastaajia pyydettiin valitsemaan toiminnan sisältöä kuvaavista annetuista 17 vaihtoehdosta yhdistyksen pääasiallista toimintaa parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Mikäli annetuista vaihtoehdoista ei löytynyt sopivaa vaihtoehtoa kuvaamaan yhdistyksen toimintaa, oli vastaajilla mahdollisuus kertoa avoimella vastauksella oman toiminnan sisällöstä. Avointen vastausten perusteella kuvioon 4. on lisätty luokat ”poliittinen toiminta”, ”maanpuolustus- ja rauhan järjestöt”, ”ulkopolitiikka” sekä ”ystävyyssurat, etniset järjestöt ja kehitysyhteistyjärjestöt”.

Kuviosta 4. näkyy, että koko aineisto koostuu toiminnan sisällöltään hyvin erilaisista järjestöistä. Eniten vastaajia on kuitenkin sosiaali- ja terveysalan, kulttuurin, liikunnan ja urheilutoiminnan, vapaa-ajan ja harrastustoiminnan sekä kylä- ja asukastoiminnan parissa toimivista järjestöistä.

Kuvio4. Kyselyyn vastanneiden järjestöjen ja yhdistysten toiminnan sisältö (N=196)

Kun tarkastellaan kyselyyn vastanneiden yhdistysten toiminnan sisältöä seutukunnittain (Taulukko 2), huomataan, että Imatran ja Kouvolan seutukunnan alueelta kyselyyn vastasi eniten sosiaali- ja terveysalan järjestöjä, Lappeenrannan seutukunnan alueelta kylä- ja asukasjärjestöjä ja Kotka-Haminan seutukunnan alueelta kulttuurijärjestöjä.

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden järjestöjen ja yhdistysten toiminnan sisältö seutukunnittain tarkasteltuna.

	Kaakkois-Suomi N=196	Imatran sk n=52	Lpr sk n=55	Kouvolan sk n=46	Kotka-Haminan sk n=44
Sosiaali- ja terveystaloudellista tukeva toiminta	31	12	7	8	6
Kulttuuritoiminta	28	9	4	4	11
Liikunta- ja urheilutoiminta	26	9	7	7	3
Vapaa-aika ja harrastustoiminta	21	7	4	4	5
Kylä- ja asukastoiminta	20	2	12	4	1
Kotitaloustoiminta	11	2	5	3	1
Ympäristöön, luontoon ja eläimiin liittyvä toiminta	9	-	3	3	3
Eläkeläis- ja vertaistoiminta	9	-	5	4	-
Nuorisotoiminta	9	1	2	2	4
Ammattiyhdistystoiminta	6	2	2	-	2
Ikäihmisten toiminta	5	1	1	1	2
Talous- ja elinkeinotoiminta	3	2	1	-	-
Poliittinen toiminta	3	1	-	-	2
Kehittämistoiminta	3	1	1	1	-
Kasvatus- ja koulutustoiminta	3	-	-	2	1
Hyväntekeväisyys	2	-	-	1	1
Turvallisuustoiminta	2	1	-	1	-
Maanpuolustus- ja rauhan järjestöt	2	1	1	-	-
Ulkopolitiikka	1	-	1	-	-
Ystävyyssseurat, etniset järjestöt ja kehitysyhteistyöjärjestöt	1	-	-	-	1

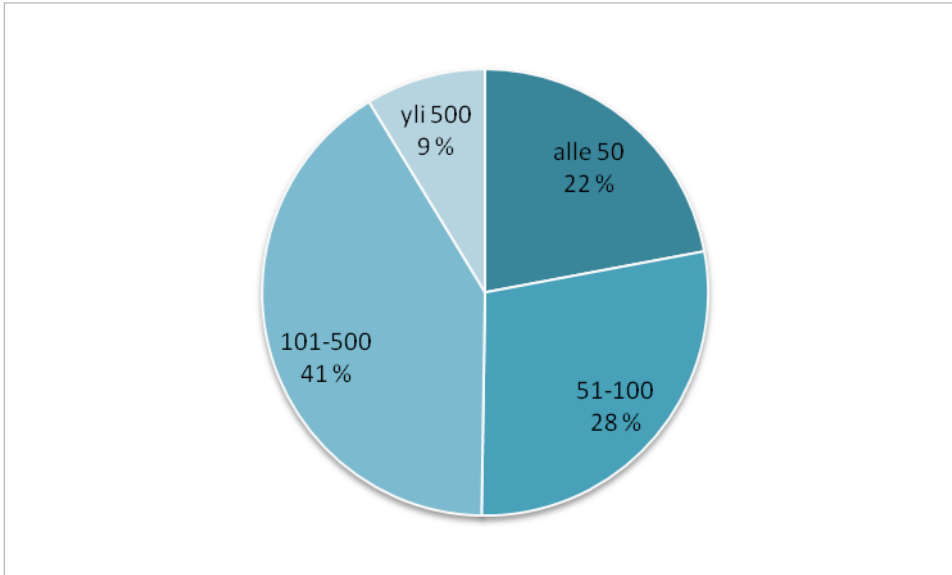
4 Yhdistysten resurssit

Kyselyyn vastanneiden yhdistysten toiminnan resursseja esitetään tiiviissä muodossa tässä luvussa. Resurssien osalta tarkastellaan yhdistysten jäsenmäärää, palkattujen työntekijöiden määrää, yhdistyksen toiminnassa säännöllisesti mukana olevien vapaaehtoisten määrää, yhdistysten tulonlähteitä sekä yhdistysten omaa arviota heidän nykyisten resurssien riittävydestä.

4.1 Yhdistysten jäsenmäärä

Paikallisyhdistyksiä koskevissa selvityksissä on jo aiemmin todettu, että suomalaiset yhdistykset ovat jäsenmääriltään verrattain aika pieniä. Helanderin vuonna 2004 tehdyn KuntaSuomi -tutkimuksen mukaan paikallisyhdistysten keskikoko on noin 200 henkilöjäsentä ja mediaani 80 jäsentä. Helanderin (2004, 37) mukaan paikallisyhdistysten pieni koko on merkittävä syy siihen, miksi järjestöjen kannattaisi hakea ja ne hakevatkin tukea ja voimavaroja toisista järjestöistä.

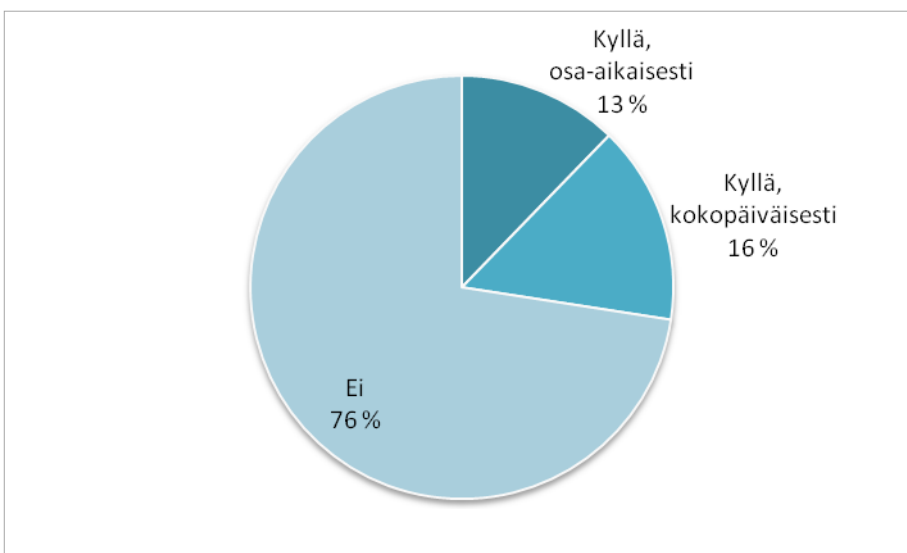
Kuviossa 5. on kerrottu, kuinka jäsenmääriltään suurista yhdistyksistä selvityksen aineisto koostuu. Jo edellisessä luvussa havaittiin kyselyyn vastanneiden yhdistysten toimivan pääasiassa melko pienellä maantieteellisellä alueella, jolloin on luonnollista, etteivät jäsenmääräkään ylitä 500 jäsentä. Hyvin paikallisen alueen toimintaa kuvastaa myös se, että vajaa neljännes vastaajista on sellaisia yhdistyksiä, joiden jäsenmäärä on alle 50 jäsentä.

Kuvio 5. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten jäsenmäärä (N=196)

4.2 Henkilöstöresurssit

Kuvio 6. osoittaa, että valtaosa (76 %) kyselyyn vastanneista järjestöistä toimii täysin vapaaehtoisen työvoiman varassa. Osa-aikaisesti palkattua työvoimaa aineiston yhdistyksistä on 13 %:lla ja hiukan enemmän (16 %) omaa kokopäiväisesti palkattua työvoimaa.

Kuvio 6. Kyselyyn vastanneiden järjestöjen osuudet, joilla palkattua työvoimaa. (N= 196)

Aineiston ja koko järjestökentän monenkirjaisuudesta kertoo myös taulukko 3, jossa esitetään osa-aikaisten ja kokopäiväisten työntekijöiden vähimmäis- ja enimmäismäärät niissä yhdistyksissä, joissa on palkattua työvoimaa. Yhdistyksistä 25 ilmoitti omaavansa osa-aikaista palkattua työvoimaa. Näissä yhdistyksissä työskentelee 1-7 osa-aikaista työntekijää. Kokopäiväisesti työskenteleviä työntekijöitä oli 31 yhdistykselle ja näiden määrä yhdistystä kohden oli 1-73.

Taulukko 3. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten palkatun työvoiman määrä. (N=196)

	Palkatun työvoiman määrä (N=196)				
	%-osuus	n	Työntekijöiden määrä Keskiarvo	Työntekijöiden määrä Maks.	Työntekijöiden määrä Min.
Ei	76	148	-	-	-
Kyllä, osa-aikaisesti	13	25	2,9	7	1
Kyllä, kokopäiväisesti	16	31	7,5	73	1

4.3 Vapaaehtoisten määrä

Vapaaehtoinen voi tarkoittaa eri yhteyksissä erilaisia asioita. Järjestötoimijoille suunnatussa yhteistyökyselyssä vastaajia pyydettiin kertomaan, kuinka monta vapaaehtoista heillä on toiminnassaan säännöllisesti mukana. Tässä yhteydessä vapaaehtoisuus kytkeytyy siis nimenomaan palkatonta vapaaehtoistyötä tekevien henkilöiden määrään. Jos haluttaisiin arvioida vapaaehtoispanosta kokonaisuutena, tulisi työpanoksen eli lahjoitetun työajan lisäksi laskea myös taloudellinen anti eli mahdolliset rahalahjoitukset ja muu taloudellinen tuki. (Helander 2004, 49)

Taulukossa 4. on kuvattu kyselyyn vastanneiden yhdistysten vapaaehtoisten määrä. Yli puolella (59 %) yhdistyksistä säännöllisesti toiminnassa mukana olevia vapaaehtoisia on 6-20. Vain 14 % ilmoitti toiminnassaan olevan mukana 0-5 vapaaehtoista. Tulosta tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että *säännöllinen osallistuminen* on yhtä lailla tulkinnanvarainen käsite kuin vapaaehtoinenkin. Myöhemmässä luvussa *Yhdistysten arvio resurssien riittävydestä* kerrotaan, miten vastaajat itse kokevat vapaaehtoisten määrän riittävyyden.

Taulukko 4. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten säännöllisesti toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten määrä. (N=196)

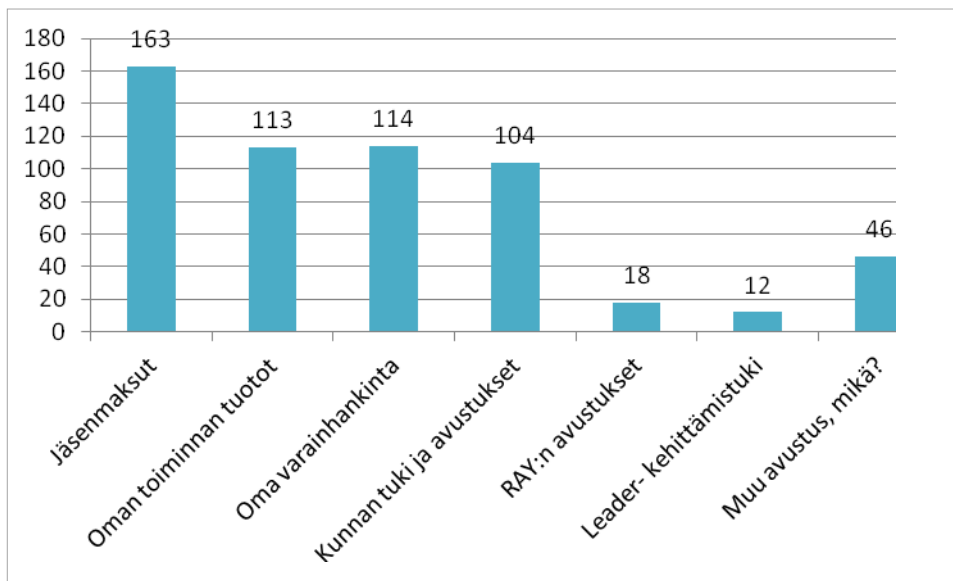
Vapaaehtoisten määrä		
	n	%
0-5	28	14
6-20	115	59
21-100	46	23
yli 100	7	4

4.4 Yhdistysten tulonlähteet

Kyselyssä kartoitettiin myös kaakkoissuomalaisten yhdistysten tulonlähteitä. Tulos on ilmoitettu absoluuttisina lukumäärinä ja ylittää vastaajien lukumäärän, koska vastaajilla oli mahdollisuus valita useampia vaihtoehtoja.

Kuviosta 7. näkyy, että julkisen sektorin yhdistyksille myöntämä tuki (kunnan avustukset ja tuki, Raha-automaattiyhdistyksen myöntämät avustukset, Leader-kehittämistuki ja muut avustukset) jää varsin alhaiseksi verrattuna jäsenmaksujen, oman toiminnan tuoton ja oman varainhankinnan määrään. Muun avustuksen osalta mainittiin, opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät valtionavustukset, Ely-keskuksen rahoittamat hankkeet ja työllisyyspoliittinen avustus, OK-opintokeskuksen avustus, seurakunnan tuki, erilaisten säätiöiden kautta saadut satunnaiset avustukset, EU-rahastot, kulttuurirahasto, Eksoten ostopalvelu, pääjärjestön avustus ja testamentti.

Yhdistysten rahoitus koostuu siis suurimmalta osalta oman toimeliaisuutensa ansioista saaduista tuloista (oma varainhankinta 58 % ja oman toiminnan tuotot 58 % kaikista vastaajista) ja yksityisistä maksuista (jäsenmaksut 83 % kaikista vastaajista). Tämän selvityksen tulos yhdistysten tulonlähteistä noudattaa hyvin samanlaista linjaa, kuin mitä muualla tehdyt selvitykset paikallisyhdistysten tulonlähteistä osoittavat. Jäsenmaksut ovat selvästi paikallisyhdistysten yleisin tulonlähde, vaikka niitäkin yhdistyksiä löytyy, jotka eivät kerää jäsenmaksuja lainkaan. (Helander 2004, 60–67)

Kuvio 7. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten tulonlähteet. (N=196)

Kun kunnan avustusta tai tukea saavia yhdistyksiä tarkastellaan toiminnan sisällön mukaan (Taulukko 5.), voidaan tämän pienenkin aineiston valossa huomata, että kylä- ja asukas-yhdistykset, nuorisojärjestöt, kulttuurijärjestöt ja liikunta- ja urheilujärjestöt saavat muihin järjestöihin nähden paremmin tukea kunnalta. Vastaavia tuloksia on havaittavissa myös aiemmissa paikallisyhdistysten tulonlähteitä koskevissa selvityksissä. (esim. Helander 2004)

Taulukko 5. Kyselyyn vastanneet kunnan tukea ja avustusta saavat yhdistykset toiminnan sisällön mukaan (n=104)

	Kaakkois-Suomi N=196	Kuntarahoitusta saavat yhdistykset n=104	Kuntarahoitusta saaneiden yhdistysten % -osuus
Sosiaali- ja terveystaloudellista tukeva toiminta	31	19	61
Kulttuuritoiminta	28	21	75
Liikunta- ja urheilutoiminta	26	19	73
Vapaa-aika ja harrastustoiminta	21	7	33
Kylä- ja asukastoiminta	20	16	80
Kotitaloustoiminta	11	-	0
Ympäristöön, luontoon ja eläimiin liittyvä toiminta	9	3	33
Eläkeläis- ja vertaistoiminta	9	5	56
Nuorisotoiminta	9	7	78
Ammattiyhdistystoiminta	6	-	0
Ikäihmisten toiminta	5	3	60
Talous- ja elinkeinotoiminta	3	-	0
Poliittinen toiminta	3	-	0
Kehittämistoiminta	3	-	0
Kasvatus- ja koulutustoiminta	3	1	33
Hyväntekeväisyys	2	-	0
Turvallisuustoiminta	2	1	50
Maanpuolustus- ja rauhan järjestöt	2	-	0
Ulkopolitiikka	1	-	0
Ystävyyssseurat, etniset järjestöt ja kehitysyhteistyöjärjestöt	1	1	100

4.5 Yhdistysten arvio resurssien riittävydestä

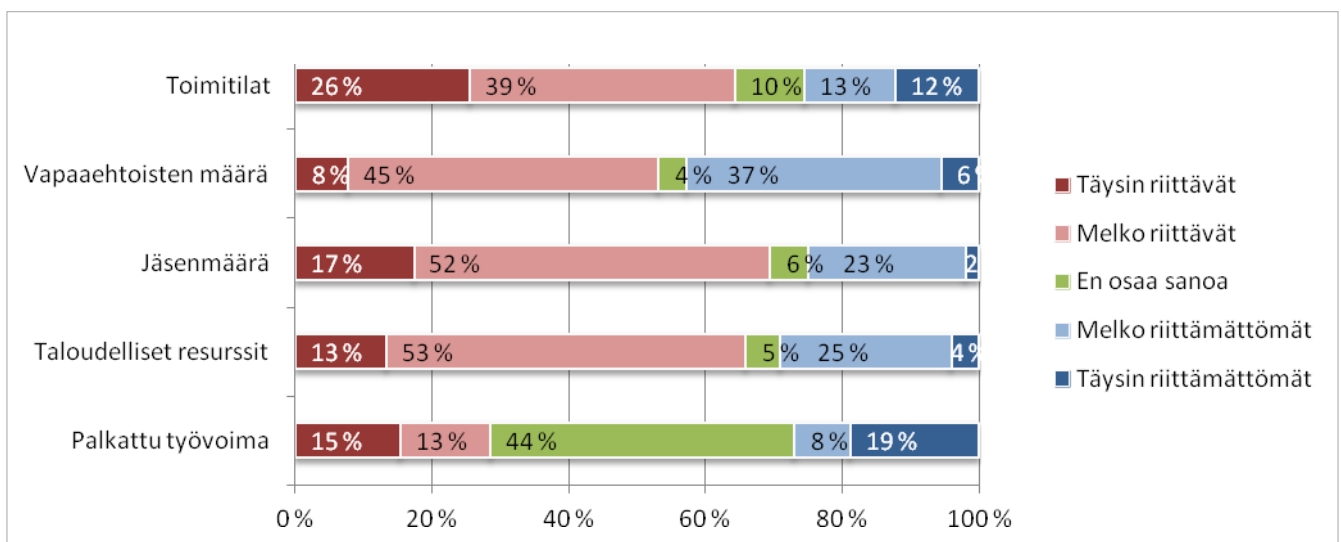
Kyselyssä pyydettiin yhdistyksiä myös arvioimaan heidän nykyisten resurssien riittävyttä. Arvioitavia kohteita olivat toimitilat, vapaaehtoisten määrä, jäsenmäärä, taloudelliset resurssit ja palkattu työvoima. (Kuvio 8.)

Vastaajista liki 70 % arvioi nykyiset toimitilat riittäviksi. Tämän kyselyn perusteella ei tiedetä, onko niillä 12 %:lla, jotka arvioivat toimitilat täysin riittämättömiksi toimitilaa käytössään lainkaan.

Yhtenä keskeisimpänä yhdistyselämän hiipumisen osoittimena on pidetty jo 1990-luvun lopulta lähtien jäsenkatoa. Monien yhdistysten jäsenkunta ikääntyy ja nuorempien ikäryhmien jäsenliityntä on heikentynyt. (Helander 2004, 39) Jäsenmäärillä on merkitystä yhdistysten voimavaroihin ennen kaikkea edunvalvonnan, palvelutoiminnan ja sosiaalisen pääoman näkökulmista. (mt., 44) Tämän kyselyn osalta ei voine kuitenkaan sanoa, että kaakkoissuomalaisilla yhdistyksillä olisi merkittävää huolta jäsenmääriensä hiipumisesta (69 % vastaajista arvioi jäsenmääränsä vähintäänkin melko riittäväksi). On syytä muistaa, että jäsenmäärät vaihtelevat sekä yhdistyksen kotikunnan että toimialan mukaan. Näin pienen aineiston valossa ei ole kuitenkaan mielekästä tarkastella yksityiskohtaisemmin jäsenmääriin liittyvää huolta toimiala tai kuntakohtaisesti. Monesti jäsenmäärää kuvaavampi mittari voi jopa olla jäsenkunnan aktiivisuus, etenkin silloin, kun tarkastelun kohteena on pääsääntöisesti vapaaehtoisvoimin toimivat yhdistykset.

Jäsenmäärillä voi olla hyvin voimakas yhteys siihen, onko yhdistyksillä käytössään riittävä vapaaehtoistoimijoiden potentiaali. Vastaajista hieman yli puolet (53 %) arvioi vapaaehtoistoimijoiden määrän vähintäänkin melko riittäväksi ja 43 % melko tai täysin riittämättömäksi. Huoli vapaaehtoistoimijoiden määrästä ilmenee siis vajaalla puolella aineiston yhdistyksistä.

Kysymys palkatun työvoiman riittävydestä osoittautui vastaajille tuloksen pohjalta hankalaksi. Vastaajista 44 % ei ole osannut vastata suuntaan eikä toiseen, 28 % vastaajista pitää tilannetta palkatun työvoiman osalta vähintään melko riittävänä ja kolmannes (27 %) melko riittämättömänä tai täysin riittämättömänä. Yhtenä selityksenä en osaa sanoa -vastausten suureen määrään voi olla se, että yhdistyksellä ei välttämättä ole yksikertaisesti mahdollisuutta eli varaa ottaa henkilöitä palkkasuhteeseen, vaikka näille tarvetta olisikin. Toisaalta puolet kyselyyn vastanneista yhdistyksistä ei arvioinut myöskään vapaaehtoisten määrää tai jäsenmäärää kovin riittämättömäksi. Aineistossa mukana olevista yhdistyksistä kuitenkin 76 % ilmoitti, että heillä ei ole lainkaan käytössä palkallista työvoimaa. On siis mahdollista, että riittävä määrä vapaaehtoista työvoimaa saadaan rekrytoitua yhdistyksen olemassaolon ja toiminnan kannalta välttämättömiin tehtäviin, kuten hallintoon, varainhankintaan ja yhdistyksen omaa perustavoitetta täyttävään työhön. Tarkempaa tietoa vapaaehtoisten roolista yhdistyksen resurssina ei kuitenkaan tämän kyselyn osalta selvitetty.

Kuvio 8. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten arvio tämän hetkisten resurssien riittävydestä. (N=196)

Kyselyyn vastanneet yhdistykset eivät myöskään arvioineet taloudellisia resurssejaan kovin huonoiksi. Vastaajista 66 % piti taloudellisia resursseja vähintään melko riittävinä. Noin kolmannes vastaajista (29 %) arvioi taloudellisten resurssien olevan melko tai täysin riittämättömiä.

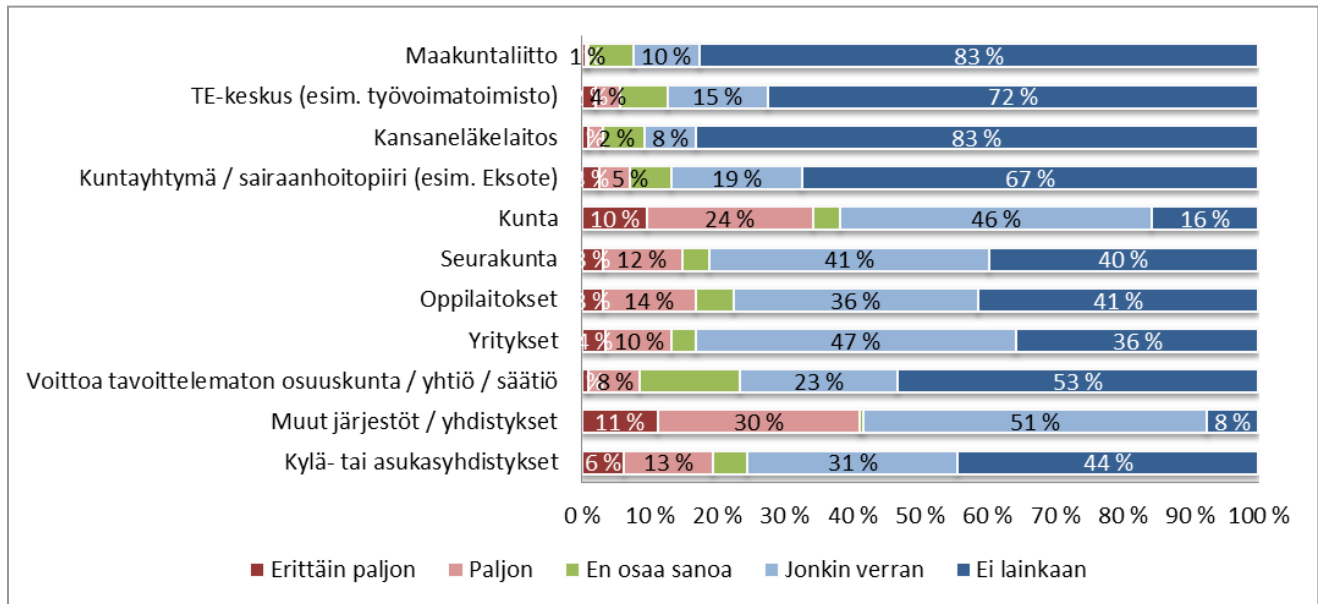
5 Yhteistyötahot, muodot ja hyödyt

Tässä luvussa tarkastellaan, minkälaisia ovat kaakkoissuomalaisen järjestöjen nykyiset yhteistyösuhteet ja toiveet yhteistyöstä tulevaisuudessa. Aineiston valossa esitetään, keiden kanssa järjestöt oikeastaan tekevät yhteistyötä, minkä verran ja missä asiayhteyksissä. Lisäksi luvussa esitetään avoimien vastausten perusteella, mitä hyötyä yhteistyöstä on koettu saatavan.

5.1. Yhdistysten yhteistyötahot

Tarkasteltaessa järjestöjen eri toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön määrää koko aineiston valossa (Kuvio 9.), huomataan, että eniten yhteistyötä tehdään muiden järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Vastaajista 41 % (Taulukko 6.) ilmoitti yhteistyötä olevan paljon tai erittäin paljon muiden yhdistysten kanssa. Toiseksi yleisin yhteistyökumppani on kunta. Vastaajista hiukan yli kolmannes (34 %) ilmoitti yhteistyötä olevan paljon tai erittäin paljon kunnan kanssa. Vähiten yhteistyötä tehdään maakuntaliiton kanssa.

Kuvio 9. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön määrä yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin eri tahojen kanssa. (N=196)

Taulukossa 6. on esitetty kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön määrä kylä- ja asukasyhdistysten, muiden järjestöjen ja yhdistysten, yritysten, kunnan, kuntayhtymän ja maakuntaliiton kanssa koko aineiston ja seutukuntien välillä. Vertailutieto kertoo tulosten jakautumisesta vain tämän aineiston osalta. Tuloksen pohjalta ei voida tehdä päätelmiä järjestöjen yhteistyösuhteista seutukunnittain yleensä, sillä yhteistyösuhteisiin vaikuttaa yhdistysten toiminnan sisältö ja vastaajia on aineistossa toimialoitain hyvin vaihteleva määrä kunkin seutukunnan alueelta. Esimerkiksi Lappeenrannan seutukunnan alueelta toiminnan sisällöltään kylä- ja asukastoimintaan liittyviä yhdistyksiä oli huomattavasti enemmän kuin muista seutukunnista. Toimialoitain tarkastelu taas edellyttäisi suurempaa vastaajajoukkoa kunkin seutukunnan alueelta.

Tämän aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että järjestöjen yhteistyösuhteet ovat vielä melko ohuilla kantimilla. Tämä saattaa kieliä siitä, että järjestöt eivät vielä ole löytäneet yhteisten päämäärien saavuttamiseen sopivia yhteistyötahoja. Tulos yhteistyön vähyydestä viittaisi myös siihen, että kyse on enemmänkin yksittäisistä yhteistyön muodoista, joista sovitaan erikseen. Sen sijaan, että voitaisiin puhua suunnitelmallisesta ja pitkäjänteisestä kumppanuudesta yhteistyötahojen kanssa.

Taulukko 6. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön määrä koko aineiston valossa ja seutukunnittain tarkasteltuna muiden toimijoiden kanssa.

		Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Kylä- tai asukas-yhdistykset	Kaakkois-Suomi (N=196)	6 %	13 %	5 %	31 %	44 %
	Imatran seutukunta (n=52)	2 %	-	4 %	29 %	65 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	7 %	15 %	7 %	36 %	35 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	9 %	22 %	2 %	28 %	39 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=43)	5 %	14 %	7 %	33 %	42 %
Muut järjestöt ja yhdsitykset	Kaakkois-Suomi (N=197)	11 %	30 %	1 %	51 %	8 %
	Imatran seutukunta (n=52)	8 %	29 %	2 %	58 %	4 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	2 %	29 %	-	60 %	9 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	22 %	30 %	-	41 %	7 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=44)	14 %	32 %	-	45 %	9 %
Yritykset	Kaakkois-Suomi (N=196)	4 %	10 %	4 %	47 %	36 %
	Imatran seutukunta (n=52)	6 %	2 %	10 %	58 %	25 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	2 %	7 %	5 %	42 %	44 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	4 %	17 %	-	39 %	39 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=43)	-	9 %	-	51 %	40 %
Oppilaitokset	Kaakkois-Suomi (N=196)	3 %	14 %	6 %	36 %	41 %
	Imatran seutukunta (n=52)	2 %	13 %	6 %	40 %	38 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	2 %	9 %	11 %	38 %	40 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	4 %	13 %	-	43 %	39 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=43)	2 %	19 %	5 %	30 %	44 %
Seurakunta	Kaakkois-Suomi (N=196)	3 %	12 %	4 %	41 %	40 %
	Imatran seutukunta (n=52)	2 %	2 %	6 %	52 %	38 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	4 %	15 %	2 %	44 %	36 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	4 %	13 %	-	43 %	39 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=44)	-	21 %	7 %	28 %	44 %
Kunta	Kaakkois-Suomi (N=196)	10 %	24 %	4 %	46 %	16 %
	Imatran seutukunta (n=52)	8 %	21 %	6 %	42 %	23 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	7 %	15 %	9 %	58 %	11 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	11 %	33 %	-	41 %	15 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=44)	14 %	26 %	2 %	44 %	14 %
Kuntayhtymä (esim. Eksote)	Kaakkois-Suomi (N=196)	3 %	5 %	6 %	19 %	67 %
	Imatran seutukunta (n=52)	-	8 %	4 %	23 %	65 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	2 %	7 %	9 %	24 %	58 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	4 %	2 %	9 %	20 %	65 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=43)	2 %	5 %	-	16 %	77 %
Maakuntaliitto	Kaakkois-Suomi (N=196)	1 %	1 %	7 %	10 %	83 %
	Imatran seutukunta (n=52)	-	-	8 %	10 %	83 %
	Lappeenrannan seutukunta (n=55)	-	-	7 %	11 %	82 %
	Kouvolan seutukunta (n=46)	-	2 %	9 %	11 %	78 %
	Kotka-Haminan seutukunta (n=43)	-	-	2 %	12 %	86 %

5.2 Yhdistysten yhteistyön muodot

Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön muodot eri yhteistyötahojen kanssa olivat varsin moninaiset. Yhteistyön muotoja kartoitettiin kyselyssä avoimilla vastauksilla. Vastausten perusteella *taulukkoon 7.* on luokiteltu ne yhteistyön muodot kyläyhdistysten, muiden yhdistysten ja järjestöjen, yritysten, kunnan ja kuntayhtymän, seurakunnan sekä oppilaitosten ja koulujen kanssa, jotka avoimissa vastauksissa mainittiin. Yksittäismainintoina yhteistyötä kerrottiin olevan myös työvoimatoimiston, kelan, Kymen 100 -vuotissäätiön, Etelä-Karjalan kuntoutumissäätiön, poliisin, Imatran seudun kehitysyhtiö Oy Kehyn, ulkoministeriön ja puolustusvoimien kanssa. Näiden mainintojen osalta yhteistyö liittyi lähinnä kyseisen yhdistyksen toiminnan sisältöön, esimerkiksi työvoimatoimiston ja Kelan kanssa mielenterveyskuntoutujien työllistämiseen ja poliisin kanssa etsintälentoihin ja liikennevalistukseen.

Tulosten perusteella yhdistyksillä on yhteistyötä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten, kunnan ja yritysten kanssa selvästi eniten erilaisten tapahtumien järjestämisessä ja järjestelyissä avustamisessa (*Taulukko 7*). Tulos ei ole lainkaan yllättävä, kun tiedetään järjestöjen ja paikallisyhdistysten merkittävä rooli kautta historian erilaisten tapahtumien ja juhlien järjestäjänä.

Toisaalta järjestöjen rooli ihmisten hyvinvoinnin monipuolisena tukijana ja yhteisöllisyyden vahvistajana näkyy myös yhteistyön muodoissa. Kyselyyn vastanneet yhdistykset muun muassa järjestävät yhteistyössä muiden yhdistysten, kunnan, seurakunnan ja oppilaitosten kanssa kerhoja eri-ikäisille asukkaille aina koululaisten iltapäiväkerhoista vanhusten viriketoimintaan. Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa on varsin monipuolista ja kekseliäistä.

Yleisesti yhteistyö järjestöjen kanssa auttaa monia tahoja vastaamaan paremmin ihmisten todellisiin tarpeisiin, oli kyse sitten kuuntelevista korvista, ihmisten aktivoinnista ja liikkeelle laittamisesta, yhteen saattamisesta tai ohjauksesta ja neuvonnasta.

Taulukko 7. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön muotoja kyläyhdistysten, muiden yhdistysten, yritysten, kunnan ja kuntayhtymän, seurakunnan ja oppilaitosten sekä koulujen kanssa.

Kyläyhdistykset	Muut järjestöt/ yhdistykset	Yritykset	Kunta/ kuntayhtymä	Seurakunta	Oppilaitokset ja koulut
<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset tapahtumat • yhteistä toimintaa kylällä • talkoot ja retket • kyläläisten koulutus • kokous- ja toimitilojen yhteiskäyttö • yhteiset hankkeet 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset tapahtumat • tiedottaminen • yhteiset retket ja matkat • osaamisen vahvistaminen • koulutus-yhteistyö • yhteistyö kerhojen järjestämisessä • hankeyhteistyö • yhteiset kampanjat • jäsenyys muissa yhdistyksissä • välineiden ja kalusteiden yhteiskäyttö • yhteistyö-projektit • ohjaajavaihto • neuvonta • yhteisiä luentoja • yhteisiä kursseja 	<ul style="list-style-type: none"> • yhdistys järjestää kahvituksia ja avustaa tilaisuuksien järjestämisessä • sponsorointi (mm. arpajaispalkinnot, mainonta) • talkooyhteistyö • yhdistyksen tarjoamaa neuvontaa • kokoustilat • tutustumiskäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset tapahtumat ja tilaisuudet • järjestelyapua tapahtumissa • kunnan myöntämät avustukset yhdistykselle • edunvalvonta ja vaikuttaminen • yhteissuunnittelupalaverit • hankeyhteistyö • kuntouttava työtoiminta • palvelutuotanto • kokemusten vaihto • kunta tiedottaa yhdistyksen toiminnasta • ohjaus ja neuvonta • koulutus-yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • yhteiset tilaisuudet • hengelliset harrastukset • lipunkantoapu • yhteiset kerhot • koulutusyhteistyö • keskustelut • esiintyminen seurakunnan tilaisuuksissa • seurakunnan työntekijä kerhoveikkejä • vanhusten viriketoiminta • seurakunta vuokraa yhdistyksen tiloja • kinkkien järjestäminen • tiedotus molempiin suuntiin 	<ul style="list-style-type: none"> • tapahtuma-yhteistyö • oppilaitoksen toimitilojen käyttö • työharjoittelu-paikkoja opiskelijoille • koulujen kerhotoiminnan järjestäminen • opiskelijoiden apu yhdistyksen kerhotoiminnassa • aamunavaukset • opiskelijoiden tutustumiskäynnit • yhdistys myöntää kannustus-stipendejä • valistus ja infotilaisuudet • hankeyhteistyö • opinnäyte-yhteistyö • yhdessä suunniteltu luentoja • teemapäivät • kurssien järjestäminen kansalaisopiston kanssa • kouluvierailut • tapahtuma-yhteistyö

5.3 Yhteistyö tuottaa inhimillistä, sosiaalista, fyysistä ja symbolista pääomaa

Sari Jurvansuu (2002) on tutkimuksessaan paikallisyhdistysten menestystekijöistä hahmottanut järjestöjen toiminnan menestystä organisaatioteoreettisesta näkökulmasta pääomakenttien – inhimillisen, sosiaalisen ja fyysisen pääoman käsitteiden kautta. Pääomakenttiä hyödynnetään myös tässä selvityksessä kuvatessa ja jäsentäessä järjestöjen kokemia yhteistyön hyötyjä eri tahojen kanssa.

Inhimillinen pääoma

Inhimillinen pääoma koostuu tiedoista, taidoista ja riittävästä asennoitumis- ja motivaatiotekijöistä, eli yhdistyksen jäsenten koulutuksesta, tietotaidosta, kokemuksesta ja asenteellisista valmiuksista.

Inhimillisessä pääomassa on siis kysymys myös yksilöiden henkisestä omaisuudesta. Menestyäkseen yhdistys tarvitsee teoreettista, käytännöllistä ja teknistä tietoa. Taitojen osalta etenkin sosiaaliset ja hallinnolliset taidot ovat yhdistyksille välttämättömiä menestystekijöitä. Yhä enemmissä määrin paikallisyhdistykset tarvitsevat myös kansainvälisiä taitoja, kuten kielitaitoa. Inhimilliseen pääomaan voidaan lukea myös valmiudet hyväksyä muutoksia, aloitteellisuus, myönteinen asennoituminen uuden oppimista kohtaan, valmius etsiä kompromisseja ristiriitatilanteissa, aitoa halua sitoutua yhteisöön, pyrkimystä innovatiivisuuteen ja uuden tuottamiseen sekä kykyä hahmottaa uusia tarpeita paikallisympäristössä. (Jurvansuu 2002, 133–137)

Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma on monin tavoin pulmallinen käsite. Siihen liittyy ainakin kolmenlaisia aineksia: sosiaalisia verkostoja ja niiden organisoitumisen tapoja, verkoston jäsenten toisiaan kohtaan kokemaa luottamusta ja luottamukseen kytkeytyviä yhteisiä normatiivisia sääntöjä sekä vastavuoroisuuden odotuksia. (Ilmonen 2001, 10) Sosiaalista pääomaa voidaan tässä yhteydessä kutsua myös yhteisöpääomaksi.

Voidaan siis ajatella, että yhdistykset sekä kartuttavat sosiaalista pääomaa eli tuttavuus- ja arvostussuhteita että toimivat sosiaalisen pääoman kasvualustoina. Bourdieulaisittain ajateltuna sosiaalinen pääoma on myös egoistisen kilpailun ja individualistisen etujen hankkimisen väline, jota käytetään oman aseman pönkittämiseen. Robert Putnamin näkemysten ja nykyisen valtavirta-ajattelun mukaan sosiaalista pääomaa pidetään tavoiteltavana asiana siksi, että se toimii yhteisöllisten pyrkimysten toteuttamisen välineenä. Putnam (2000) korostaa erityisesti sosiaalisen pääoman hyvinvointipoliittisia vaikutuksia. Hänen mukaansa sosiaalinen pääoma helpottaa kollektiivisten ongelmien ratkaisua ja toimii yhteisön toimintaa helpottavana voimavaroineena. Sosiaalinen pääoma parantaa informaation kulkua ja saa ihmiset ymmärtämään riippuvuuden toisistaan. Sosiaalisella pääomalla hän näkee olevan vahvoja psykologisia ja biologisia vaikutuksia, jotka parantavat ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. (Ruuskanen 2002, 7 Kajanoja 2008, Ilmonen 2005) Tässä selvityksessä sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan näitä molempia ulottuvuuksia.

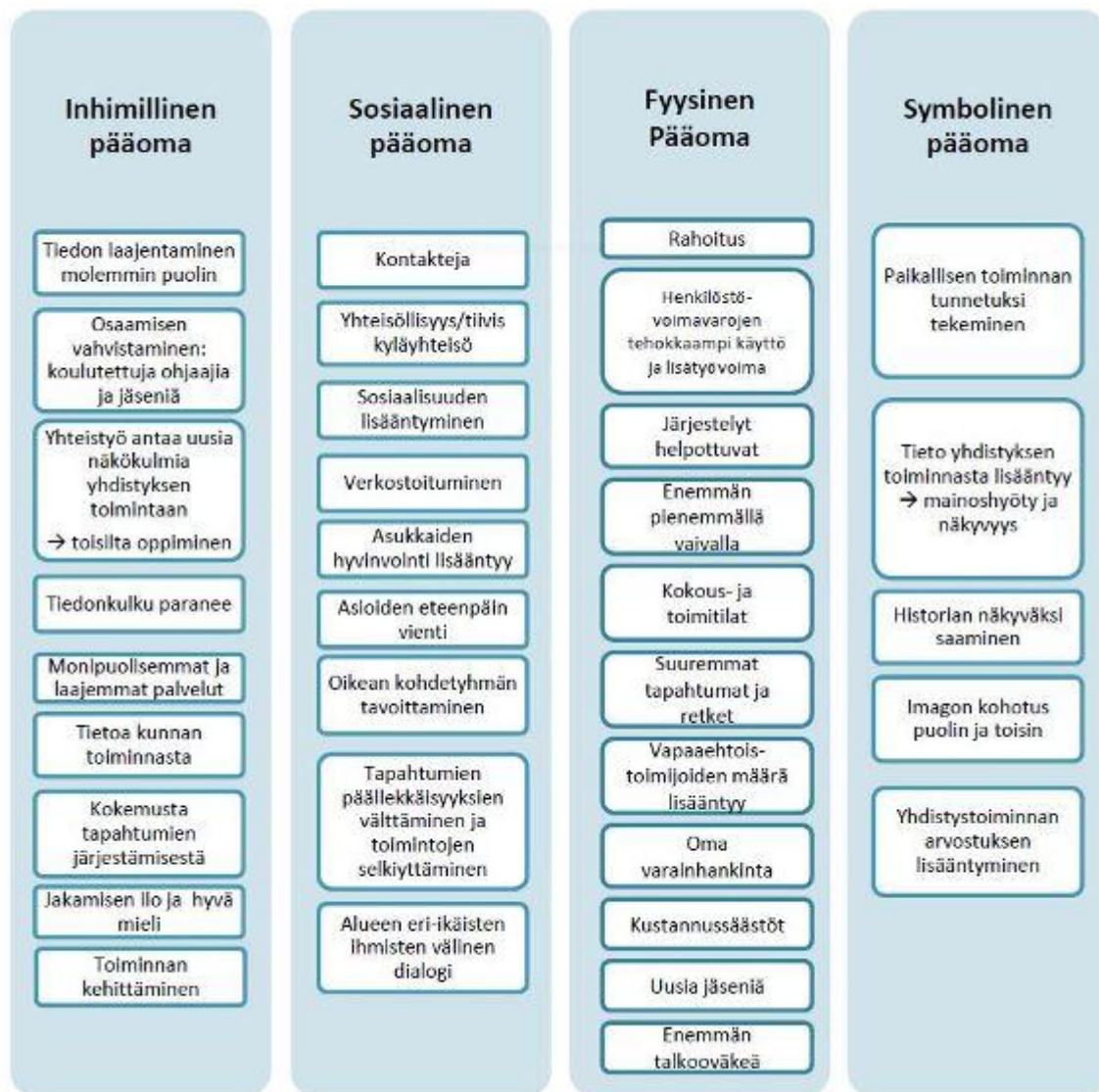
Fyysinen pääoma

Fyysinen pääoma puolestaan merkitsee kansalaistoiminnan osalta pitkälti taloudellisia resursseja ja voimavaroja, mukaan lukien henkilöstö, tulot, toimitilat, vapaaehtoistoimijoiden määrä jne.

Symbolinen pääoma

Jurvansuun (2002) pääomakenttien lisäksi tässä selvityksessä yhteistyöstä syntyneitä hyötyjä kuvaan myös symbolisen pääoman kautta, jolla tarkoitetaan muun muassa yhdistyksen mainetta ja identiteettiä vahvistavaa näkökulmaa. Pierre Bourdieun mukaan sosiaalisen pääoman hallinta edellyttää symbolista pääomaa, eli kykyä hahmottaa eroja ja samankaltaisuuksia sekä ymmärrystä maineen ja kunnioituksen hankkimisesta. (Ruuskanen 2002, 17)

Yhdistysten kokemat hyödyt yhteistyöstä muiden kanssa on kuvattu edellä mainittujen pääomakenttien mukaisesti kuviossa 10.

Kuvio 10. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten kokemia yhteistyön hyötyjä pääomakenttien mukaan jaoteltuna.

Olennaista yhteistyön toimivuudessa on sen vastaaminen kaikkien yhteistyötahojen tarpeisiin ja yksimielisyyden löytäminen toiminnan tavoitteesta. Yhdistystoimijoiden avoimista vastauksista ilmeni, että yhteistyö hyödyttää usein niin yhdistystä itseään, yhteistyökumppania kuin alueen asukkaitakin. Yhteistyössä kysymys on puolin ja toisin toimivista palveluksista. Esimerkiksi yhdistyksen pitämät aamunavaukset tai valistavat teemaluennot kouluissa ja oppilaitoksissa tuovat yhdistykselle lisää näkyvyyttä, symbolista pääomaa, vastaavasti oppilaitos saa monipuolisempaa ja asiantuntevaa opetustarjontaa oppilailleen.

Yhdistysten keskinäiseen yhteistyöhön liittyviä mainintoja yhteistyön muodoista ja hyödyistä, jotka tuottavat yhdistyksille kaikkia yllä mainittuja pääoman muotoja oli aineistossa kaikkein eniten. Yhdistysten välisessä yhteistyössä kyse on useimmiten vähäisten voimavarojen yhdistämisestä ja resurssien jakamisesta niin tiedottamisen, tilojen, välineiden ja kalusteiden käytön, tapahtumien järjestämisen kuin puolin ja toisin osaamisen vaihtamisen suhteen. Vaikuttaa siis siltä, että yhteistyöllä kompensoidaan yksittäisten yhdistysten taloudellisten resurssien ja jäsenistön vähäisyyttä. (ks. myös Jurvansuu 2002, 153)

Useamman yhdistyksen yhteistyöhön liittyy myös omat haasteensa. Järjestöjen keskinäinen yhteistyö vaatii yhteisiä intressejä, joita voi olla vaikea löytää, jos toiminnan kohderyhmät ovat kovin erilaisia. (Leinonen 2010). Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että etenkin pienillä paikkakunnilla yhdessä tekemisessä eri yhdistysten välillä on joka tapauksessa voimaa ja se voi synnyttää myös uusia ennalta arvaamattomia hyötyjä, kuten yhdistysten toimintojen selkiyttämistä ja järkeviä työnjakoa, eli sosiaalista pääomaa individualistisesta näkökulmasta.

Tässä selvityksessä ei kysytty, kuinka pitkäjänteistä ja suunnitelmallista yhteistyö muiden yhdistysten kanssa on. Aiemmissa järjestöjen yhteistyösuhteita koskevissa selvityksissä on kuitenkin käynyt ilmi, että järjestöjen välinen yhteistyö on usein satunnaista ja riippuvaista henkilötason suhteista, mikä lisää yhteistyön haavoittuvuutta. (esim. Mustakangas-Mäkelä 2010, Ek & Jussila ym. 2013) Jos järjestöt toimivat sisäänpäin kääntyen ja toiminnallaan eristävät jäseniään muista paikallisista sosiaalisista suhteista, voidaan järjestöjen myös ajatella vähentävän yhteisön sosiaalista pääomaa. (Möttönen 2002, 121)

Nykyään myös rahoittajat (esim. RAY) vaativat yhdistysten yhteistyötä yhä enemmän. Toisaalta kansalaisyhteiskunnan muutos näkyy siinä, että yhdistyksiltä kaivataan toimintaa ja yhteistyöprojekteja, jotka palvelevat jäsenistöä ja paikallisia asukkaita vaatimatta totaalista järjestöidentiteettiä eli pitkäaikaista sitoutumista ja uskollisuutta tietyn yhdistyksen toimintaan. Tämä kuvastaa kansalaisyhteiskunnan muutosta suuntaan, jossa järjestöuskollisuus on heikentynyt. Nyt pysyvän järjestöidentiteetin omaksumisen sijaan ihmiset haluavat osallistua kansalaistoimintaan nimenomaan aktiivisen ja projektiluonteisen toiminnan kautta sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin yhä laajemmissa verkostoissa. Yhdistysten välisellä yhteistyöllä saadaan aikaiseksi yhä monipuolisempia toimintoja, jotka houkuttelevat mukaan väkeä, kuka ei välttämättä ole halukas sitoutumaan vain tietyn yhdistyksen jäsenyyteen. (Jurvansuu 2002, 153) Tällaisten yhteistyösuhteiden solmiminen edellyttää yhdistyksiltä korkeaa inhimillistä pääomaa, kuten tiedon laajentamista toistensa toiminnasta.

Yhteistyö yritysten kanssa pohjautui aineistossa lähinnä keskinäiseen tiedonjakoon ja kertaluonteiseen operatiiviseen yhteistyöhön, kuten yhdistyksen järjestämiin kahvituksiin yrityksen tilaisuudessa, josta yhdistys sai palkkioksi sponsoritukea (esim. arpajaispalkintoja) toimintaansa. Tutkiessaan sosiaali- ja terveyspalveluyritysten ja yhdistysten yhteistyötä Satu Aaltonen (2010) tunnisti, kuinka tärkeää yritysten näkökulmasta olisi tuntee paremmin kolmannen sektorin toimintaa. Hänen tutkimuksessaan esiintyneet sosiaali- ja terveysalan yritykset olivat tulevaisuudessa yhä halukkaampia tekemään yhteistyötä järjestöjen kanssa yhteisen koulutuksen, osaamisen jakamisen ja uuden oppimisen tiimoilta. Tällainen yhteistyö voisi toteutua esimerkiksi järjestämällä yhteistyössä erilaisia teemapäiviä ja tilaisuuksia asukkaille, jolloin koulutuksen lisäksi koituu yhteistyöstä niin yrityksille kuin yhdistyksillekin markkinointihyötyjä. Tämän kaltaista yhteistyötä selvityksen aineiston valossa ei kuitenkaan kyselyyn vastanneilla yhdistyksillä yritysten kanssa esiintynyt.

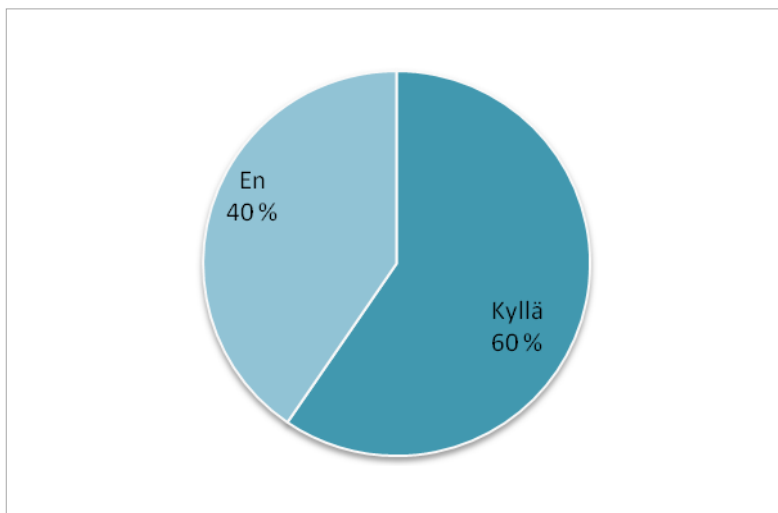
Sosiaalinen pääoma yhdistyksen toiminnassa merkitsee myös sitä, että yhdistys on hahmottanut oman paikkansa lähiympäristössään ja ymmärtää oman toiminnan yhteyden suhteessa muiden ympäristön organisaatioiden toimintaan. (Jurvansuu 2002, 151) Yhdistysten yhteistyö esimerkiksi seurakunnan ja oppilaitosten sekä koulujen kanssa on myös omiaan kartoittamaan sosiaalista pääomaa, joka puolestaan tuottaa yhdistykselle itselleen tärkeää inhimillistä ja fyysistä pääomaa, kuten oman toiminnan varainkeruuta ja ajankohtaista tietotaitoa opiskelijoilta opinnäytetöiden muodossa. Järjestötoiminnan kautta siis myös kanavoituu sosiaalista pääomaa. (Möttönen 2002, 121)

Yhdistysten yhteistyötä kunnan kanssa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin luvussa 6. Tässä kohden todettakoon vain, että aineiston valossa vaikuttaa siltä, ettei yhteistyö kunnan kanssa rajoitu missään tapauksessa vain taloudellisiin näkökulmiin. Moninaiset yhteistyösuhteet yhdistysten ja kuntien välillä tuovat yhdistysten toimintaan myös kannustusta, rohkaisua, tukea, legitimizeettiä, laajempaa yhteisöllisyyttä, uusia verkostoja ja toimijoita sekä uusia ideoita ja jatkuvuutta. Järjestöt ovat kunnille myös markkinointi- ja imagonäkökulmasta tärkeitä tapahtumien järjestäjiä, sosiaalisen verkon kutojia ja kanssakäymisen vahvistajia. Järjestöjen näkökulmasta tapahtumat ovat heille merkittävä tulonlähde.

5.4. Kiinnostus yhteistyön aloittamiseen tulevaisuudessa

Kartoituksessa selvitettiin myös niiden yhdistysten motivaatiota ja halua toimia tulevaisuudessa yhteistyössä muiden yhdistysten, yritysten, seurakunnan, oppilaitosten, kunnan ja muiden mahdollisten julkisten tahojen kanssa, joilla ei vielä tällä hetkellä ole näiden kanssa yhteistyötä. Näitä vastaajia on yhteensä 89, eli 45 prosenttia koko aineistosta. Näistä vastaajista 60 prosenttia on kiinnostunut yhteistyön aloittamisesta tulevaisuudessa.

Kuvio 11. Niiden kyselyyn vastanneiden yhdistysten kiinnostus yhteistyöhön muiden kolmannen, julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, jotka eivät vielä tee keskenään yhteistyötä. (n=89)

Vastaajilla oli mahdollisuus avoimilla vastauksilla kertoa, minkälaisesta yhteistyöstä he olisivat tulevaisuudessa kiinnostuneita. Vastausten perusteella kuntien ja Eksoten osalta toivottiin säännöllisiä tapaamisia ja tilaisuuksia, joissa kerrottaisiin ajankohtaisista asioista puolin ja toisin. Yleisesti ottaen toivottiin voimien yhdistämistä, osaamisen vaihtamista, tavaroiden lainaamista, yhdistyksen varainhankintaa helpottavaa toimintaa, yhteisiä tiloja, tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämistä yhdessä, yhteisiä retkiä sekä tiedonjakamista ja vaihtamista. Eli pitkälti samankaltaisia asioita, joita jo useampien yhdistysten yhteistyön muodoissa eri tahojen kanssa mainittiin. Kunnan ja maakuntaliiton kanssa toivottiin myös yhteisiä konkreettisia hankkeita.

6 Yhdistysten ja kuntien välinen yhteistyö

Yhdistysten ja kunnan välistä yhteistyön sujuvuutta selvitettiin yhdistyksille ja kuntavastaaajille osoitettujen sähköisten kyselyjen kautta. Kun tarkastellaan kuntien ja järjestöjen yhteistyötä paikallisessa hyvinvointipolitiikassa, kyse tulisi olla kuntien ja järjestöjen yhteisestä tehtävästä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnan kannalta kyse on järjestöjen tukemisesta ja edellytysten luomisesta asukkaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi, ei siitä, että vastuu palvelujen järjestämisestä siirretään tyystin järjestöille. Kuntien näkökulmasta yhtenä järjestöjen tukemisen tavoitteena on kuitenkin väistämättä myös kunnan taloudellisen rasitteen vähentäminen. Ilmiö järjestöjen toiminnan luonteen muuttumisesta yhä enemmän palvelujen tuottamiseen (Möttönen 2002, 118–119) on nähtävissä myös tämän selvityksen aineistossa. Yhteistyö kunnan kanssa on monin osin myös palvelutuotantoa.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyötä tutkittaessa on hyvä tarkastella myös kuntien ohjausmuotoja. Möttönen on jaotellut kuntien ohjausmuodot hierarkkisiin, markkinakeskeiseen ja verkostomaisiin ohjausmuotoihin. Hierarkkisessa ohjaussuhteessa järjestöt ovat alisteisessa asemassa kuntaan, mikä näkyy esimerkiksi avustuskriteereissä. Järjestö voi saada avustusta, mikäli täyttää kunnan järjestöjen toimintaa kohtaa asettamat vaatimukset. Tai hierarkkinen suhde voi näkyä esimerkiksi siinä, että kunta pyytää järjestöiltä lausuntoja ja kuulee järjestöjä virallisissa tilanteissa, mutta muodostaa oman kantansa ja tekee päätöksen omassa päätöksentekoprosessissa. Toisin sanoen asian ratkaisuvaiheessa vuorovaikutusta ei enää ole. (Möttönen 2009, 64)

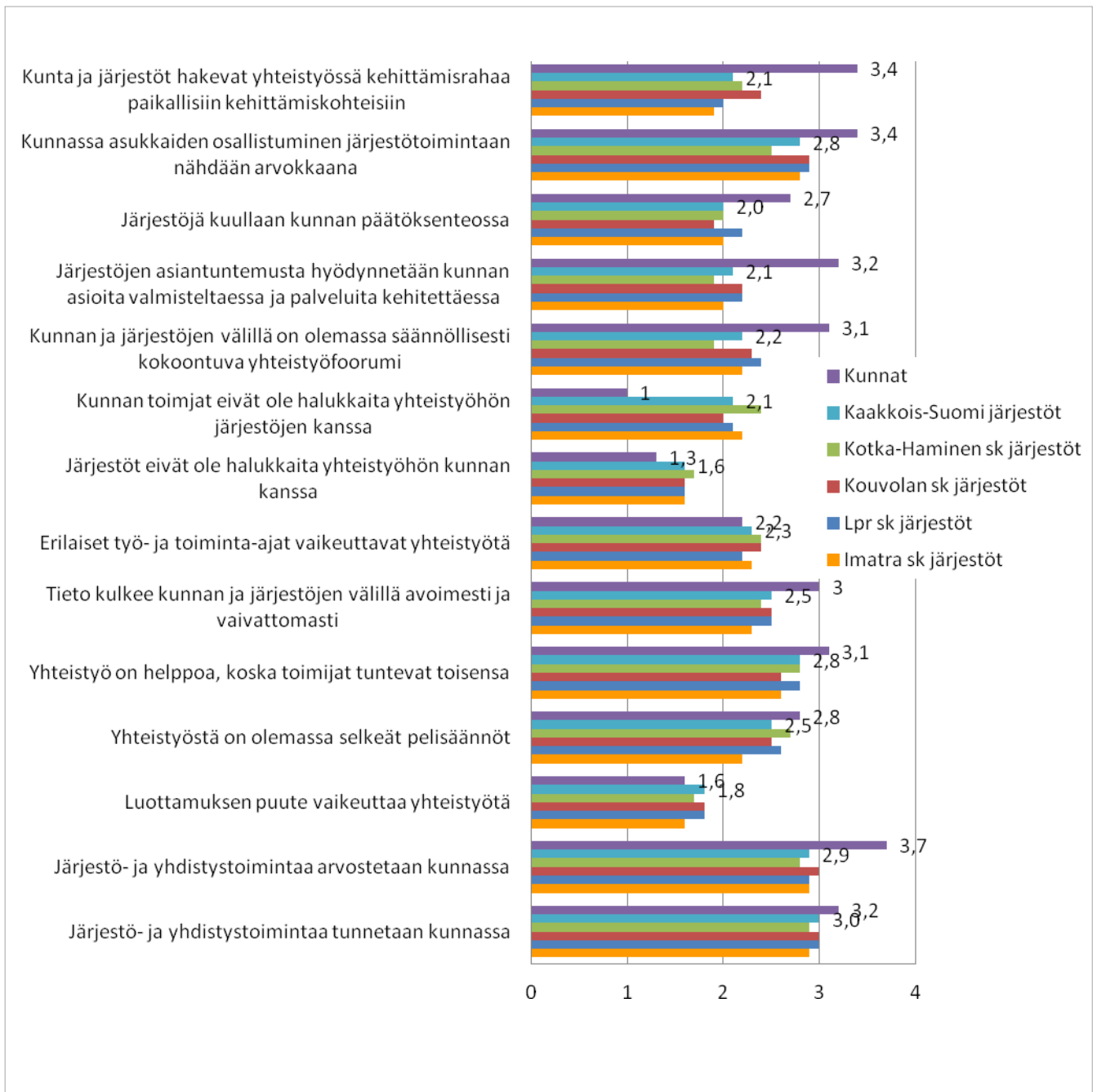
Markkinaohjauksessa kunta pitää järjestöjä pääasiassa palvelujen tuottajina ja heidät rinnastetaan yksityisiin palveluntuottajiin. Vaikka palvelun hankintaa ei kilpailutettaisikaan, sopimukset tehdään määräaikaisina ostopalvelusopimuksina, joissa sovitaan tuotteista, tuotteiden määrästä ja hinnoista. Järjestöiltä tämä edellyttää oman toiminnan tuotteistamista. (mt., 64–65)

Verkostomaisessa suhteessa kysymys on osapuolten tasavertaisesta yhteistyöstä, jossa kumpikaan sektori ei tavoittele voittoa. Verkosto-ohjauksessa kunta tunnistaa järjestöjen laaja-alaiset tehtävät ja vahvistaa järjestöjen asemaa hyvinvointipoliittisina toimijoina. Vapaaehtoistoiminnalla, vertaistuen tuottamisella ja järjestöjen monipuolisella asiantuntijuudella nähdään olevan sellainen hyvinvointipoliittinen merkitys, että kunnan kannattaa luoda edellytyksiä näiden tehtävien hoitamiseen. Verkostomaisessa suhteessa haetaan pitkäaikaisia kumppaneita, joita yhdistää samanlainen arvopohja ja eettinen perusta. Yhteistyön kautta siis etsitään molempien osapuolten tavoitteiden toteutumistapoja. Osallistuminen järjestötoimintaan nähdään myös paikallistason demokraattisuutta vahvistavana tekijänä, ei edustukselliselle demokratialle uhkaavana tai vastakkaisena toimintana. (Möttönen 2009, 65–66)

On tärkeää ymmärtää, että nämä eri ohjausmuodot eivät ole toistensa poissulkevia, vaan käytännössä kuntien ja järjestöjen yhteistyössä esiintyy kaikkia näitä ohjausmuotoja ja ohjausmuodot menevät myös lomittain. Olennaista kuitenkin on oivaltaa, kuinka kunta omalla ohjauspolitiikallaan vaikuttaa järjestötoiminnan kehittymiseen. Siinä missä markkinaohjaus edistää kolmannen sektorin ja markkinasektorin lähentymistä, verkosto-ohjaus suosii julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Verkosto-ohjauksessa järjestöjen tehtävät laajentuvat ja painoarvo kasvaa, kun taas markkinaohjauksessa niiden tehtäväalue supistuu ja painoarvo mitataan sillä, miten ne menestyvät palvelutuotannossa tuottajien välisessä kilpailussa. Verkostolla tässä yhteydessä tarkoitetaan eri toimijoiden yhteistä toimintaympäristöä. Verkostokunnissa voidaankin hallinnon sijaan puhua hallinnasta, jossa kunta toimii voimien kokoajana ja eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen edistäjänä. (Möttönen 2002, 119, Möttönen 2009, 66–68)

6.1 Arvio yhteistyön sujuvuudesta

Kuviossa 12. esitetään kunta- ja yhdistysvastaajien arviot kunnan ja järjestöjen yhteistyön toimivuudesta väittämien pohjalta. Yhdistysvastaajien arviot kuvataan kuviossa koko aineiston osalta ja seutukunnittain. Kuvioon on koottu vastaukset keskiarvon mukaan asteikolla 1-4, kun 1=täysin eri mieltä ja 4=täysin samaa mieltä. Kuviosta on poistettu en osaa sanoa -vastaukset.

Kuvio 12. Kyselyyn vastanneiden yhdistystoimijoiden ja kuntavastaajien arviot (ka.) kunnan ja järjestöjen yhteistyöstä, kun 1=täysin eri mieltä, 2=Jokseenkin eri mieltä, 3=Jokseenkin samaa mieltä, 4=Täysin samaa mieltä.

Vertailu on kiinnostava, kun tiedetään, että avoimeen kommunikaatioon, keskinäiseen luottamukseen ja vilkkaaseen vuorovaikutukseen perustuva toiminta voi lisätä sosiaalista pääomaa. Yhteistyölle ei puolestaan ole edellytyksiä ilman luottamusta ja avointa vuorovaikutusta. (Möttönen 2002, 124, 12)

Yleisesti voidaan sanoa, että kuntavastaajat arvioivat kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä jonkin verran myönteisemmäksi kuin järjestövastaajat. Selvimmin erot on havaittavissa seuraavien väittämien osalta *"kunta ja järjestöt hakevat yhteistyössä kehittämisrahaa paikallisiin kehittämiskohteisiin"*, *"järjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään kunnan asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä"*, *"järjestöjä kuullaan kunnan päätöksenteossa"* ja *"kunnan ja järjestöjen välillä on säännöllisesti kokoontuva yhteistyöfoorumi"*. Näissä kaikissa väittämässä kuntavastaajat olivat vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä ($ka \sim 3$), kun järjestövastaajien keskiarvo oli jokseenkin eri mieltä ($ka \sim 2$). Väittämän *"järjestö- ja yhdistystoimintaa arvostetaan kunnassa"* osalta kuntavastaajien vastausten keskiarvo oli lähes 4 eli täysin samaa mieltä, kun järjestövastaajien vastausten keskiarvo jäi alle kolmen (jokseenkin samaa mieltä). Väittämän *"kunnan toimijat eivät ole halukkaita yhteistyöhön"* osalta kuntavastaajat olivat täysin eri mieltä ($ka=1$), kun taas järjestövastaajat olivat asiasta vain jokseenkin eri mieltä ($ka=2.1$).

Seutukunnittain tarkasteltuna yhdistysten arvioissa kunnan ja järjestöjen välisestä yhteistyöstä ei ollut suuria eroavaisuuksia. Suurimmat erot koskettivat Imatran seutukunnan vastaajien arviota väittämän *"yhteistyöstä on olemassa selkeät pelisäännöt"* osalta. Imatran seutukunnan vastaajien arvio ($ka=2,2$) ei ollut aivan niin myönteinen kuin kaakkoissuomalaisen vastaajien keskimäärin ($ka=2,5$), mutta tässäkin eroa ei voida pitää merkittävänä.

Jos tulosta peilataan verkostomaisen suhteen luonteeseen, huomataan tämän aineiston valossa olevan vielä paljon tehtävää järjestöjen ja kunnan vuorovaikutuksen käytäntöjen osalta. Kunta voisi helposti edistää niin kunnan ja järjestöjen kuin järjestöjen keskinäistäkin yhteistyötä esimerkiksi järjestämällä yhteisiä keskustelufoorumeja. (Möttönen 2002, 125) Järjestöjen arvion perusteella vaikuttaa siltä, että heidän kokemuksensa kunnan arvostuksesta järjestötoimintaa kohtaan ei ole vielä kovin korkea, eivätkä kaikki yhdistysvastaajat ole vakuuttuneita järjestöjen roolista kunnan asioita valmisteltaessa, palveluita kehitettäessä tai päätöksiä tehtäessä.

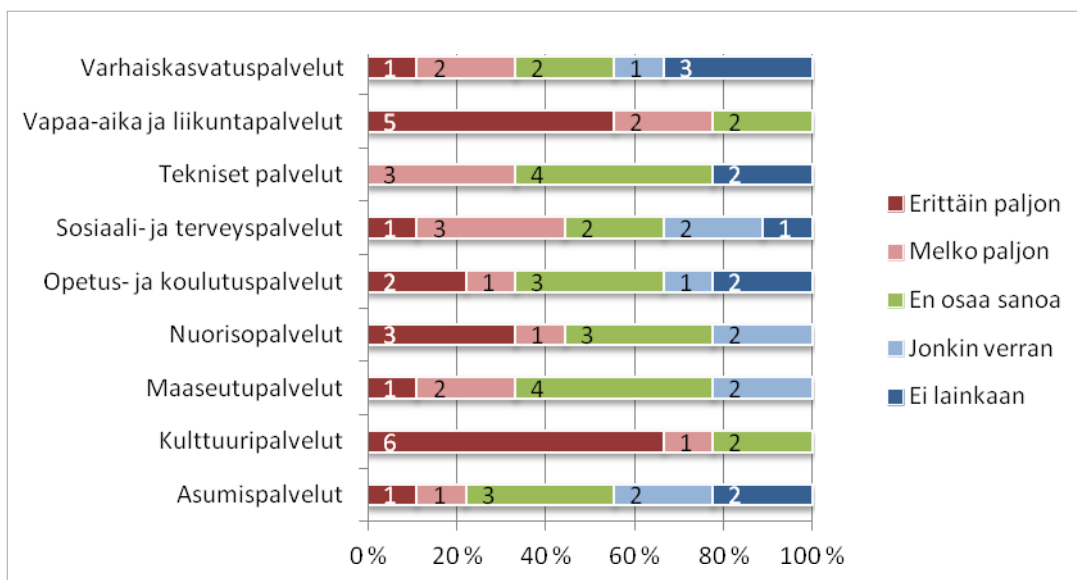
Kun kuntavastaajilta kysyttiin, millä tavalla kunta tukee järjestöjen ja yhdistysten toimintaa, kaikki kyselyyn vastanneet seitsemän kuntaa ilmoittivat tukevansa yhdistysten toimintaa avustuksilla sekä tarjoavansa omia tilojaan yhdistyksille käyttöön korvausta vastaan. Kuusi vastaajakunnista kertoi tiedottavansa yhdistysten tapahtumista ja toimintamahdollisuuksista. Viisi kunnista ilmoitti tarjoavansa tilojaan ilmaiseksi yhdistysten käyttöön ja tukevansa yhdistysten osaamisen kehittämistä. Muita tapoja tukea yhdistysten toimintaa mainittiin mukana oleminen hankeyhteistyössä vahvistamassa järjestökumppanuutta, pitämällä yhdistysten yhteisiä tapaamisia, joissa keskustellaan ajankohtaisista asioista ja ostamalla yhdistysten tuottamia palveluja.

Kun kuntavastaajilta tiedusteltiin järjestöyhteistyön hyötyjä, vastausten perusteella näyttää siltä, että järjestöjä pidetään tärkeinä ihmisten välisen kanssakäymisen ja yhteisöllisen vastuun vahvistajina. Järjestöjen toiminnan ansiosta asukkaille on kunnissa tarjolla myös työpaikkoja, nuorille liikunta-aktiviteetteja niin koulussa kuin vapaa-aikana, asumispalvelua, toritoimintaa, puistoalueiden ehostusta, monipuolista kulttuuritoimintaa eri-ikäisille ja lukuisia tapahtumia sekä juhlia, joita kuntavastaajat pitivät merkittävinä kunnan vetovoimaisuutta lisäävinä tekijöinä. Yksi kuntavastaajista jopa totesi vireän ja aktiivisen järjestötoiminnan ansiosta kunnan asukasmäärän lisääntyneen.

6.2 Yhteistyö kunnan eri toimialoilla

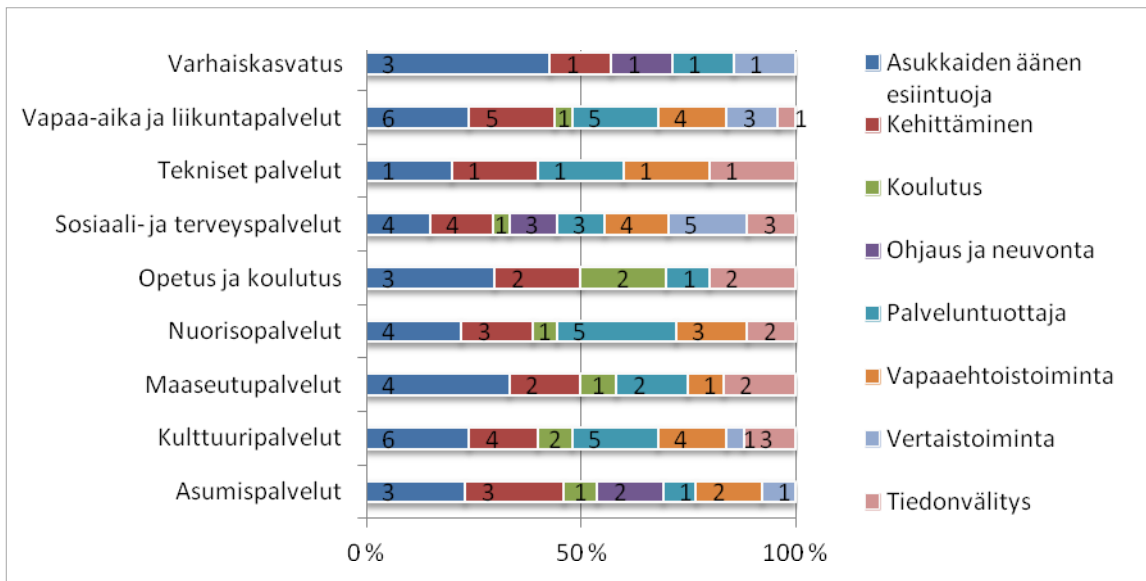
Järjestöjen ja kuntien yhteistyölle ei ole olemassa yhtä oikeaa toimintamallia, sillä eri järjestöillä ja jopa samalla järjestöllä voi olla monenlaisia ja keskenään myös ristiriitaisia tehtäviä. Järjestökenttään mahtuu niin edunvalvojia, kansalaisten aktiviteettien käynnistäjiä ja ylläpitäjiä sekä järjestöjä, jotka tuottavat erilaisia palveluja. Järjestökenttä on hyvin heterogeeninen ja sisältää myös sektoroituneen toiminnan piirteitä. Seuraavassa kahdessa kuviossa (Kuviot 13. ja 14.) kuvataan kuntien ja järjestöjen yhteistyötä kuntien toimialojen mukaan.

Näin pienen aineiston pohjalta ei voida tehdä tulkintoja järjestöjen roolista kunnan eri toimialoilla yleensä. Seuraava tulkinta koskettaa lähinnä tätä pientä otantaa. Jos haluttaisiin kattavampaa tietoa toimialakohtaisesti, tulisi asiaa tiedustella vielä tarkemmin jokaisen Kaakkois-Suomen kunnan toimialakohtaisen johtavan viranhaltijan näkökulmasta. Tämän aineiston kuntavastaajien mukaan yhteistyötä järjestöjen kanssa tehdään eniten vapaa-aika- ja liikuntapalvelujen sekä kulttuuripalvelujen kanssa (yhteensä seitsemän vastaajaa yhdeksästä). (ks. Kuvio 13)

Kuvio 13. Kuntavastaajien näkemys yhteistyön määrästä järjestöjen kanssa kunnan eri toimialoilla. (n=9)

Seuraavassa kuviossa (Kuvio 14.) on kuvattu, minkälainen rooli järjestöillä on kunnan eri toimialoilla. Kuntavastaajat saivat valita useampia vaihtoehtoja jokaisen toimialan osalta, joten vastausten lukumäärät vaihtelevat 5-27 välillä. Tämän aineiston osalta vaikuttaa siltä, että kaikilla toimialoilla järjestöillä on roolia asukkaiden äänen esiintuomisessa. Tällaisia perinteistä edunvalvontatyötä tekeviä järjestöjä ovat useat potilas- ja vammaisjärjestöt sekä kylä- ja asukas yhdistykset. (Möttönen 2002, 125). Vapaa-aika- ja liikuntapalveluiden, nuorisopalveluiden ja kulttuuripalveluiden osalta mainittiin järjestöjen rooli palvelujentuottajana kaikkein useimmiten. Ohjaus ja neuvonta mainittiin varhaiskasvatuksen, sosiaali- ja terveystyöpalvelujen ja asumispalvelujen osalta. Järjestöjen rooli vertaistuen tarjoajana on tämän aineiston osalta suurin sosiaali- ja terveystyöpalvelujen sekä vapaa-aika- ja liikuntapalvelujen osalta.

Kuvio 14. Järjestöjen rooli kunnan eri toimialojen käytännön työssä kuntavastaajien mukaan. (n=5-27)

7 Yhteistyön haasteet

Tarkasteltaessa järjestöjen ja kuntien yhteistyön haasteita, yksi ilmeinen yhteistyötä vaikeuttava tekijä on järjestö- ja yhdistyskentän monenkirjaisuus. Tämä aiheuttaa monia käytännön ongelmia tilanteissa, jolloin suunnitellaan tai tehdään järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä koskevia päätöksiä. (Pihlaja 2010, 37) Järjestökentän sirpaleisuus ja järjestöyhteistyön koordinoiminen puute nousi esiin kuntavastaajien mainitsemisissa yhteistyön ongelmista järjestöjen kanssa. Haasteeksi nousee väistämättä kuntatoimijoiden näkökulmasta yhdistyskentän haltuunotto. Tämä puolestaan voi helposti johtaa järjestöjä eriarvoistavaan tilanteeseen. Helposti vain resursseiltaan suurimmat yhdistykset, joilla on mahdollisuuksia tiedottaa riittävästi toiminnastaan ja vaalia henkilösuhteita niin kunnan viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden kuin muiden järjestöjen kanssa, tulevat tunnetuiksi kuntalaisille, kuntatoimijoille ja muille järjestöille. (Mustakangas-Mäkelä 2010, 37)

Kunta-järjestöyhteistyön näkökulmasta niin hyvässä kuin pahassakin järjestöjen toiminta lähtee ruohonjuuritasolta ja kehittyy järjestöissä toimivien ihmisten kautta. Järjestöillä voi olla kuitenkin myös niin sanotut toiset kasvot, jolloin oman edun tavoittelu voi mennä pyyteettömän sosiaalisen työn tekemisen edelle. Kuntien tuleekin ottaa huomioon, että pohjimmiltaan vapaaehtoisvoimin toimivan järjestötyön perusta on niin sanotun erityisen edun eli oman jäsenistön edun ajaminen, kun taas kunnan tehtävänä on asukkaiden yleisen edun ajaminen. Perinteistä yhdistystoimintaa ohjaavat yhdistyksen säännöt ja jäsenistön tarpeet. Kunnan on otettava huomioon myös niiden edut, jotka eivät hyödynnä järjestöjä omien etujensa ajamiseen. (Möttönen 2002, 133)

Taulukkoon 8. on koottu yhdistystoimijoiden avointen vastausten perusteella heidän nykyisiin yhteistyösuhteisiin liittyviä ongelmia ja puutteita. Vastauksista oli erotettavissa selkeästi viisi eri kategoriaa: 1) resursseihin, 2) yhteistyön tavoitteeseen ja koordinaatioon, 3) jatkuvuuteen, 4) tiedonkulkuun ja tunnettavuuteen sekä 5) yhteiseen tahtotilaan ja asenteeseen liittyvät ongelmat.

Yhteistyöhön ja sen käynnistämiseen tarvitaan erilaisia resursseja: aikaa, osaamista ja henkilöstöä. Resursseja tarvitaan yhtä lailla oikeiden yhteistyökumppaneiden etsimiseen kuin yhteistyön käynnistämiseenkin oikeiden tahojen löydyttyä. Halu ja tahtotilakaan eivät yksin riitä yhteistyön käynnistymiseen, vaan lisäksi tarvitaan myös yhteinen näkemys yhteistyön tavoista, foorumeista ja sisällöistä.

Yhdistysten vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että järjestöjen yhteistyösuhteita edistämään kaivattaisiin toimijaa, joka ensinnäkin kokoaa eri tahoja yhteen ja toimii alussa ideoiden esilletulon mahdollistajana. Tänä päivänä verkostojen kokoajana ja kohtaamisen mahdollistajana toimii usein ulkopuolinen kehittämishanke. Yhteistyön valmisteluun, suunnitteluun, toimijoiden toisiinsa tutustumiseen, yhteisen näkemyksen ja tavoitteiden löytämiseen, luottamuksen herättämiseen ja sitoutumiseen sekä yhteisen kielen ja arvopohjan löytämiseen tulee varata riittävästi aikaa, etenkin jos satunnaisesta yhteistyöstä halutaan päästä pysyvämpiin yhteistyösuhteisiin. Jotta yhdistysten arvokasta aikaa ei kulu tähän, voisi kehittämishankkeesta saada ylimääräistä resurssia yhteisten tilaisuuksien veto- ja koordinoitavuuteen niin valmistelijana, kokoonkutsujana, suunnittelijana kuin toteuttajanakin. (Anttila & Rousu 2004, 56–58)

Taulukko 8. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemyksiä nykyisiin yhteistyösuhteisiin liittyvistä ongelmista tai puutteista.

Resurssit	<ul style="list-style-type: none"> – Vapaaehtoistyöntekijöiden puute. – Omat vähäiset taloudelliset resurssit. – Aikapula estää tekemästä omaa toimintaa tunnetuksi. – Palkatun työvoiman puute. – Yhteistyö on työlästä ja vie aikaa. Ei ole resursseja järjestää yhteistyötä tai etsiä yhteistyömahdollisuuksia. – Kun vapaaehtoisia on vähän yhteistyösuhteiden hoitaminen jää yhden ihmisen varaan. – Yhteistyöverkoston hoitamiseen ei ole aikaa.
Yhteistyön tavoite ja koordinaattori puuttuu	<ul style="list-style-type: none"> – Yhteistyö on usein palaveeraamista palaveeraamisen vuoksi, mikä vain syö turhaan vähäisiä resursseja. – Yhteistyökuvioihin kaipaasi lisää konkretiaa, oikeaa yhdessä tekemistä. – Yhteistyö usein pelkkiä suunnitelmia, usein toteutus jää. – Kokeneet organisaattorit puuttuvat, sen vuoksi esimerkiksi yhteiset tapahtumat ovat mitä ovat. – Yhteistyöhön lähdetään usein, ilman että kukaan on valmis laittamaan resursseja yhteistyöhön ja sen koordinointiin. Yhteistyö jää helposti yksipuoleiseksi.
Jatkuvuus	<ul style="list-style-type: none"> – Rahoituksen pitkäjänteisyyden puute estää toiminnan suunnittelun pidemmälle aikavälille. – Miten saataisiin talkooperinne opetettua nuorille? – Samat toimijat eri yhdistyksissä, eikä nuorilla ole aikaa osallistua. – Jäsenistö ikääntyy, eikä nuorempaa jäsenistöä tahdo löytyä.
Tiedonkulkuun ja tunnettavuuteen liittyvät ongelmat	<ul style="list-style-type: none"> – (Kunnan) organisaatiomuutosten takia yhteyshenkilöt muuttuvat ja tästä syntyy tiedonkulun ongelmia – Mitä suurempia kuntia muodostetaan, viranhaltijat muuttuvat reuna-alueilla vieraiksi, eikä enää tiedetä, kenen kanssa voisi neuvotella – Vaikeaa löytää oikeita ihmisiä muista yhdistyksistä, jos ei ole henkilökohtaisia suhteita esim. Yhdistyksen puheenjohtajiin. – Tietämättömyys eri toiminnoista ja järjestöistä. – Suurin ongelma on tiedotus ja kohderyhmien saavuttaminen. – Tietokatkoksen eri toimijoiden välillä – Yhteisen pöydän ääreen voisi kokoontua suunnittelemaan kunkin kalenterivuoden alussa aina sen vuoden tapahtumia, niin välttyttäisiin päällekkäisyyksiltä ja toteutettaisiin kaikkea yhteistuumiin.
Yhteinen tahtotila ja asenne	<ul style="list-style-type: none"> – Meillä on luottamuksen puute. – Väärä asenne katkaisi yhteistyön heti alkuun. – Ei vain oo porukkaan mukaan menoa. – Kilpailu estää yhteistyön. – Kunta on passiivinen. – Yhdistyksen toimintaa ei kunnassa tunneta eikä arvosteta.

Yhdistykset kokivat ongelmia ja puutteita tiedonkulussa niin yhdistysten ja kunnan välillä kuin yhdistysten välillä. On aivan selvä asia, että mitä paremmin kunnan työntekijät ja järjestöjen aktiivit tuntevat toistensa toimintaa, sen vaivattomampaa yhteistyön rakentaminen on. Erittäin merkittävä ja ajankohtainen kysymys onkin, kenen vastuulla tiedottamiseen ja viestintään liittyvä kehittäminen on. Kysymys on aidosti niin kuntien, järjestöjen, yritysten, seurakuntien kuin kaikkien muidenkin paikallisten toimijoiden yhteisestä asiasta.

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socomin MontEri-hankkeessa on kehitetty yhdistystiedon löydettävyyteen liittyvää sähköistä järjestötietopalvelua, Yhdistysinfo.fi -sivustoa. Palvelun kautta asukkaat, yhdistykset ja viranomaiset voivat helposti löytää omassa kotikunnassaan toimivat yhdistykset ja järjestöt yhdestä osoitteesta. Palvelun olemassa olo ei kuitenkaan riitä. Palvelun kehittäminen tulevaisuudessa ja viestintään liittyvät haasteet vaativat vahvaa yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa, jotta palvelu otetaan käyttöön ja voidaan löytää ratkaisuja siihen, miten järjestöt voivat helposti tiedottaa toiminnastaan ja saada kaipaamaansa näkyvyyttä, miten kuntalaiset ja kuntien ammattihenkilöstö helposti löytää sirpaleisen järjestötoiminnan tuen muodot ja miten tämä valtava tietomäärä saadaan pysymään ajantasaisena. (ks. myös Mustakangas-Mäkelä 2010, 40–41)

Vaikka markkinoinnilliset käsitteet, kuten tuotteistaminen koetaan koko kolmannella sektorilla vieraiksi, voisi järjestöillä ja yhdistyksillä olla tuotteistamisesta paljon hyötyä tunnettavuuden lisäämisessä ja oikeiden yhteistyökumppanien löytämisessä. Tuotteistamisen avulla niin toiminnan sisällön, laadun kuin laatumielikuvan viestiminen on helpompaa. Tuotteistaminen on myös erinomainen toiminnan arvioinnin ja kehittämisen väline. Selkeä toiminnan kokonaisuuden hahmottaminen kohderyhmäajattelun, tarveperusteisuuden ja kannattavuuden, konkreettisuuden ja tulevaisuussuuntautuneisuuden pohjalta helpottaa myös ”poisvalintojen” tekemistä eli valintojen oikeaa kohdentumista. Etenkin pienillä resursseilla toimivien järjestöjen kohdalla ”poisvalinnat” voivat olla tärkeä edellytys toiminnan jatkuvuudelle ja kehittämiselle. (Paju 2010)

8 Yhteistyötä edistävät tekijät

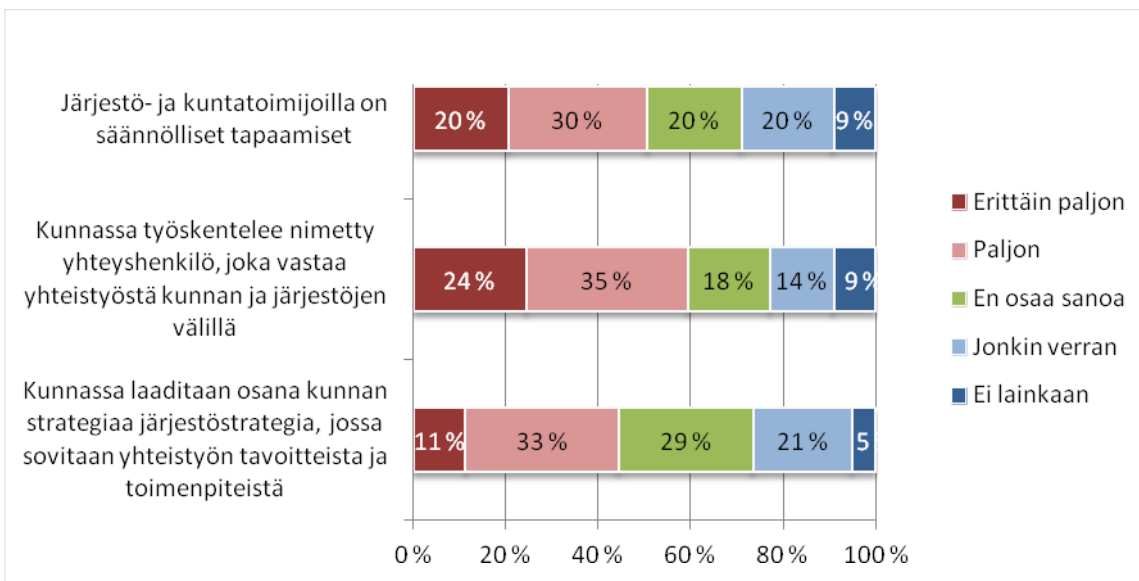
Tässä luvussa esitellään niitä tekijöitä, joiden yhdistysvastaajien ja kuntavastaajien mukaan uskotaan lisäävän kuntien ja järjestöjen välistä yhteistyötä, järjestöjen keskinäistä yhteistyötä kunnassa sekä järjestöjen keskinäistä yhteistyötä maakunnan alueella.

8.1 Kuntien ja järjestöjen yhteistyötä edistävät tekijät

Kyselyyn vastanneet yhdistykset uskovat kunnassa nimetyn yhteyshenkilön, jonka tehtäväalueeseen kuuluu järjestöyhteistyöstä vastaaminen, lisäävän kaikkein eniten yhteistyötä järjestöjen ja kuntien välillä (kuviokuva 15). Etenkin isommissa kunnissa ja kaupungeissa järjestöille tuntui olevan ongelmallista löytää oikea yhteyshenkilö kunnan sisältä. Toiseksi eniten uskottiin järjestö- ja kuntatoimijoiden säännöllisten tapaamisten edistävän yhteistyötä. Kuten edellisissä luvuissa jo todettiin, vaatii yhteistyön käynnistyminen tutustumista toisiinsa, riittävää ymmärrystä toimintojen sisällöstä ja kasvokkaista vuorovaikutusta.

Muita tapoja edistää kunnan ja järjestöjen yhteistyötä yhdistysvastaajat mainitsivat kuntien lausuntopyynnöt järjestöiltä vireillä oleviin asioihin, eri kunnan toimialoille omat yhteyshenkilöt, kuntatoimijoiden aktiivisempi osallistuminen järjestöjen tilaisuuksiin ja teemoittaisten tapaamisten järjestäminen, joissa vaihdetaan ajankohtaiset kuulumiset.

Järjestöstrategia voi olla yhdistystoimijoille käsitteenä luotaantyöntävä ja vieras, mutta tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan niiden tavoitteiden ja toimenpiteiden auki kirjoittamista, joilla kunta haluaa rakentaa yhteistyötä järjestöjen kanssa pitkällä aikavälillä. Järjestöstrategiassa voidaan esimerkiksi yhdessä sopia, miten kunnassa vapaaehtoistoimintaa tuetaan, miten palveluja tarjoaviin järjestöihin suhtaudutaan, mitä kunta haluaa ostaa järjestöiltä, mitä muita yhteistyösopimuksia kunta haluaa järjestöjen kanssa solmia ja mitä kunta toivoo järjestöiltä kansalaisten mielipiteiden esiintuojina jne. (Pihlaja 2010, 103–104)

Kuvio 15. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemykset kuntien ja järjestöjen yhteistyötä edistävästä tekijöistä. (N=196)

Taulukossa 9. on kuvattu yhdistysten näkemykset kunnan ja järjestöjen yhteistyötä edistävästä tekijöistä seutukunnittain. Näkemykset yhteistyötä edistävästä tekijöistä eivät ratkaisevasti eroa eri seutukuntien vastaajien mukaan. Kotka-Hamina seutukunnan vastaajat olivat aavistuksen verran epäilevämpiä järjestöstrategian suhteen kuin muiden seutukuntien vastaajat. Imatran ja Kotka-Haminan seutukunnan vastaajat eivät myöskään pitäneet järjestö- ja kuntatoimijoiden säännöllisiä tapaamisia niin paljon yhteistyötä edistävänä tekijänä kuin esimerkiksi Lappeenrannan ja Kouvolan seutukuntien vastaajat.

Taulukko 9. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemykset järjestöjen ja kunnan yhteistyötä edistävästä tekijästä seutukunnittain prosentteina.

Kunnan ja järjestön käytännön yhteistyötä edistävät tekijät (%)						
		Erittäin paljon	Paljon	Jonkin verran	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Kunnassa laaditaan osana kunnan strategiaa järjestöstrategia, jossa sovitaan yhteistyön tavoitteista ja toimenpiteistä	Kaakkois-Suomi (N=196)	11	33	21	5	29
	Imatran seutukunta (N=52)	10	33	23	10	25
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	15	40	18	2	25
	Kouvolan seutukunta (N=46)	9	41	22	0	28
	Kotka-Haminan seutukunta (N=43)	14	21	19	9	37
Kunnassa työskentelee nimetty yhteyshenkilö, joka vastaa yhteistyöstä kunnan ja järjestöjen välillä	Kaakkois-Suomi (N=197)	24	35	14	9	18
	Imatran seutukunta (N=52)	19	31	8	13	29
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	31	44	13	2	11
	Kouvolan seutukunta (N=46)	28	37	22	4	9
	Kotka-Haminan seutukunta (N=44)	18	32	14	18	18
Järjestö- ja kuntatoimijoilla on säännölliset tapaamiset	Kaakkois-Suomi (N=196)	20	35	20	9	20
	Imatran seutukunta (N=52)	13	29	23	12	23
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	31	33	15	5	16
	Kouvolan seutukunta (N=46)	22	37	22	4	15
	Kotka-Haminan seutukunta (N=43)	16	23	19	16	26

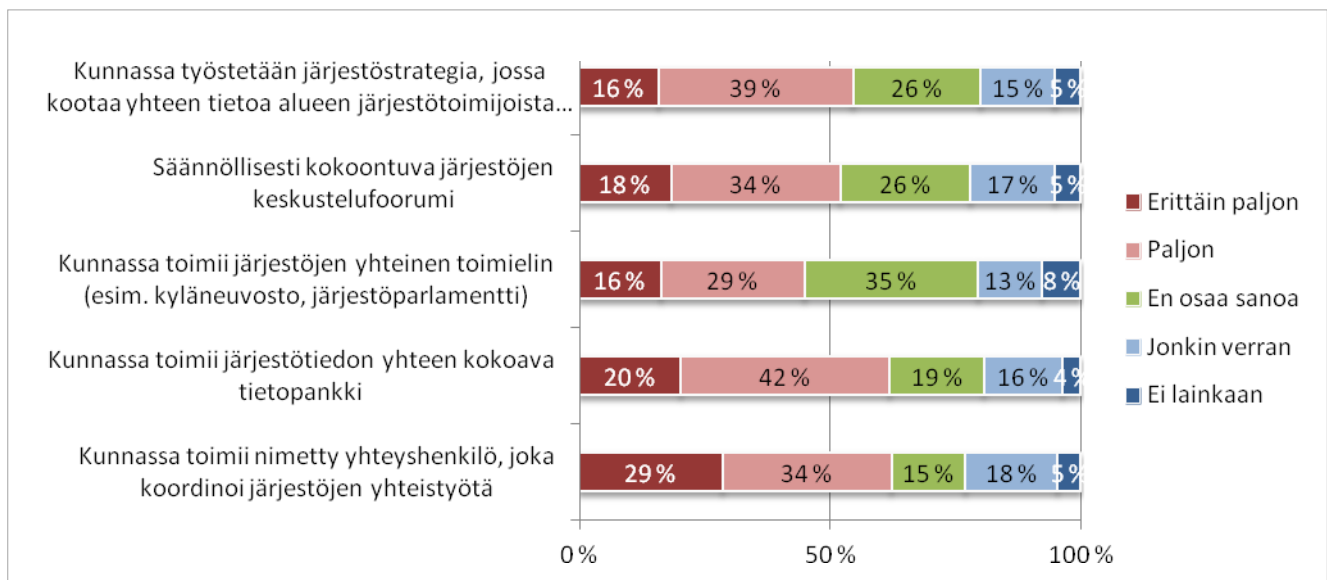
Myös kuntavastaajilta kysyttiin heidän näkemyksiään, edistäisivätkö kunta- ja järjestötoimijoiden säännölliset tapaamiset, kunnan nimetty yhteyshenkilö tai järjestöstrategia kunnan ja järjestöjen yhteistyötä. Kuntavastaajien näkemykset ovat hyvin samansuuntaisia kuin järjestöjenkin. Eniten he uskoivat yhteisten tapaamisten (77 % paljon tai erittäin paljon) ja kunnasta yhteyshenkilön löytymisen (66 % paljon tai erittäin paljon) edistävän kunnan ja järjestöjen yhteistyötä. Järjestöstrategian voimaan ei kuntavastaajien keskuudessakaan uskottu yhtä paljon (55 % vain jonkin verran tai ei lainkaan).

Kuntakohtaisia järjestöstrategioita on tehty muun muassa Varsinais-Suomessa Maskussa (väkiluku n. 9 500) ja Sauvossa (väkiluku n. 3 000) sekä Hämeen Jokioisilla (väkiluku n. 6 000). Nämä asiakirjat sisältävät muun muassa järjestöjen kanssa yhteistuumin työstettyjä ehdotuksia yhdistysten toimintaedellytysten turvaamisesta, yhdistystoiminnan ja asukkaiden yhteisöllisyyden vahvistamisesta, tiedonkulun tehostamisesta, osaamisen vahvistamisesta, palvelujen tuottamisesta, kansalaisvaikuttamisesta sekä maaseudun vetovoimatekijöiden lisäämisestä. Olennaista ei ole niinkään, minkälainen hallinnollinen asiakirja kunnasta löytyy järjestöyhteistyön edistämiseksi vaan huomion tulisi kohdentua sitä synnyttävään prosessiin ja toteutukseen. Siihen, miten järjestöjen ja kuntalaisten osallisuutta on hyödynnetty toimenpiteiden ja tavoitteiden pohtimisessa.

8.2 Järjestöjen välisen yhteistyön edistäminen kunnassa

Jo aiemmissa luvuissa ilmeni, että yhdistysten keskinäisen yhteistyön edistämiseen kaivattaisiin koordinaattoria, koska yhdistyksillä ei välttämättä ole itsellään resursseja panostaa yhteistyön käynnistämiseen ja yhteistyökumppaneiden etsimiseen. Tämän tiedon valossa on varsin luonnollista, että kunnan palveluksessa toimivan yhteyshenkilön uskottaisiin edistävän myös järjestöjen keskinäistä yhteistyötä (ks. *Kuvio 16*).

Toiseksi eniten järjestöjen välistä yhteistyötä kunnassa uskotaan edistävän järjestötiedon yhteen kokoava tietopankki. Toivotaan, että MontEri-hankkeessa kehitteillä oleva yhdistysinfo.fi -verkkopalvelu toisi apua oikeiden yhteistyötahojen ja järjestötiedon löydettävyyteen. Yhdistysten avoimissa vastauksissa korostui, että rakenteiden tulisi olla sellaisia, jotka edesauttaisivat järjestöjen välistä järkevää yhteistyötä tilanteen ja tarpeen mukaan. Yhtenä yhteistyötä edistävänä tekijänä kunnan sisällä mainittiin kunnan järjestöjen käyttöön antama järjestöalo tai kumppanuustalo, joka kokoaisi yhteen järjestötoimijoita ja edistäisi vuorovaikutusta järjestöjen välillä.

Kuvio 16. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemys järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävästä tekijästä kunnassa. (N=196)

Taulukossa 10. on esitetty kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemykset järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävästä tekijästä kunnassa myös seutukunnittain. Kouvolan seutukunnan vastaajat uskoivat eniten kunnassa järjestöyhteistyön koordinointiin nimetyn yhteyshenkilön edistävän järjestöjen keskinäistä yhteistyötä. Kiinnostavaa on, että Lappeenrannan seutukunnan vastaajista 64 % uskoi järjestöjen yhteisen toimielimen (esim. kyläneuvoston tai järjestöparlamentin) edistävän järjestöjen keskinäistä yhteistyötä kunnassa, kun esimerkiksi Kotka-Haminan seutukunnan vastaajista vain 30 % uskoi tämän yhteistyötä edistäväksi tekijäksi. Selityksenä saattaa olla se, että Lappeenrannan seutukunnan alueella vastaajista merkittävä joukko muihin seutukuntiin nähden oli kylä- tai asukas yhdistyksiä, joiden toiminnan luonteeseen voisi olettaa sopivan kyläneuvoston kaltainen ratkaisu. Toisaalta Lappeenrannan seutukunnan alueeseen

kuuluu myös Lemin kunta, jossa toimii tälläkin hetkellä järjestöjen löyhä yhteistyön rakenne Lemin järjestöparlamentti, jonka on todettu lisäävän yhteistyötä paikallisten yhdistysten välillä merkittävästi (ks. Ek & Jussila ym. 2013, 7-8) Vastaava selitys voi löytyä sille, miksi Lappeenrannan seutukunnan vastaajat ovat arvioineet muita enemmän (yhteensä 62 % paljon tai erittäin paljon, kun koko Kaakkois-Suomen arvio vain 52 %) säännöllisesti kokoontuvan järjestöjen keskustelufoorumin edistävän järjestöjen keskinäistä yhteistyötä.

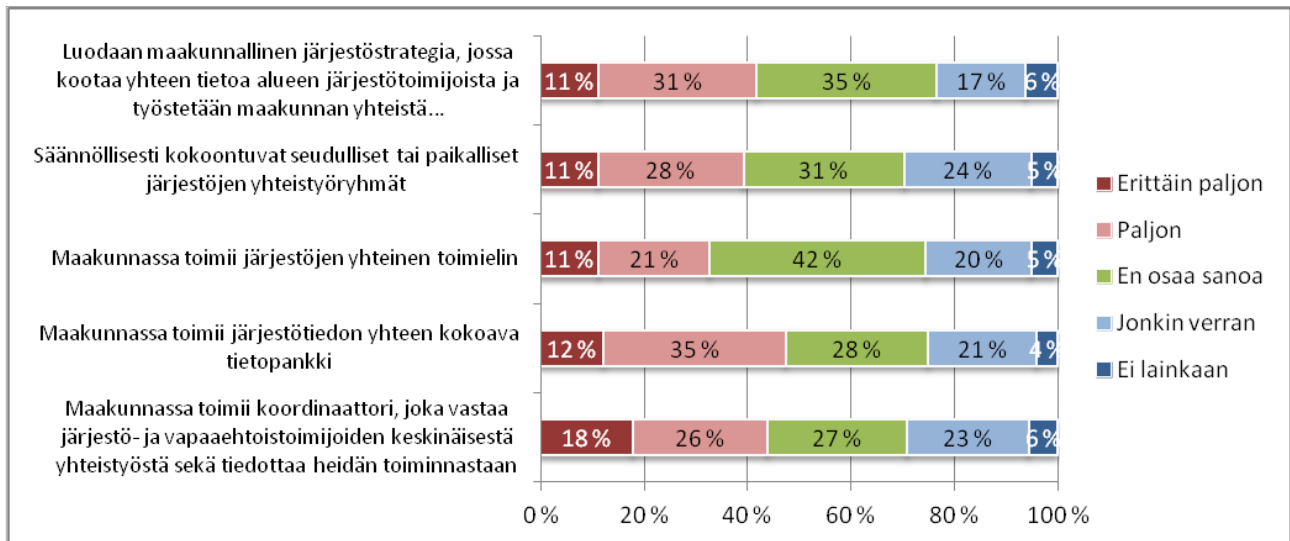
Taulukko 10. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemykset järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistävästä tekijästä seutukunnittain tarkasteltuna (prosentteina)

Järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävät tekijät (%)						
		Erittäin paljon	Paljon	Jonkin verran	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Kunnassa toimii nimetty yhteyshenkilö, joka koordinoi järjestöjen yhteistyötä	Kaakkois-Suomi (N=196)	29	34	18	5	15
	Imatran seutukunta (N=52)	35	25	12	12	17
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	26	35	22	0	7
	Kouvolan seutukunta (N=46)	30	41	17	2	9
	Kotka-Haminan seutukunta (N=43)	19	28	21	5	28
Kunnassa toimii järjestötiedon yhteen kokoava tietopankki	Kaakkois-Suomi (N=197)	20	42	16	4	15
	Imatran seutukunta (N=52)	21	44	12	8	15
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	20	42	18	4	16
	Kouvolan seutukunta (N=47)	19	53	13	0	15
	Kotka-Haminan seutukunta (N=43)	19	33	19	2	28
Kunnassa toimii järjestöjen yhteinen toimielin (esim. kyläneuvosto, järjestöparlamentti)	Kaakkois-Suomi (N=196)	16	29	13	8	35
	Imatran seutukunta (N=52)	12	33	6	10	40
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	22	42	13	7	16
	Kouvolan seutukunta (N=46)	15	26	15	11	33
	Kotka-Haminan seutukunta (N=43)	16	14	14	2	53
Säännöllisesti kokoontuva järjestöjen keskustelufoorumi	Kaakkois-Suomi (N=196)	18	34	17	5	26
	Imatran seutukunta (N=52)	21	33	8	10	29
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	27	35	11	7	20
	Kouvolan seutukunta (N=46)	11	41	30	0	17
	Kotka-Haminan sk, (N=43)	16	28	14	5	37
Kunnassa työstetään järjestöstrategia, jossa kootaan yhteen tietoa alueen järjestötoimijoista ja sovitaan tavoitteista	Kaakkois-Suomi (N=196)	16	39	15	5	26
	Imatran seutukunta (N=52)	29	31	12	10	19
	Lappeenrannan seutukunta (N=55)	18	42	5	4	31
	Kouvolan seutukunta (N=46)	2	57	20	4	17
	Kotka-Haminan sk, (N=43)	14	30	21	2	33

8.3 Järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistäminen maakunnan tasolla

Järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistämisen keinot maakunnan tasolla ei ole mikään yksinkertainen kysymys. Tämä näkyy kyselyyn osallistuneiden yhdistysvastaajien ”en osaa sanoa” -vastausten suuresta määrässä (ks. Kuvio 17). Julkisen ja järjestösektorin sekä järjestöjen keskinäisten yhteistyörakenteiden tarve tulee ajankohtaiseksi silloin, kun ilmenee asukkaiden hyvinvointiin liittyviä kehittämistarpeita, joihin ratkaisujen hakeminen on tehokkaampaa ja vaikuttavampaa kunta- tai seutukontaktia laajemmassa

yhteydessä. Vastaajista 47 % uskoi kuitenkin järjestötiedon yhteen kokoavan tietopankin edistävän järjestöjen välistä yhteistyötä maakunnassa.

Kuvio 16. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemys järjestöjen keskinäisen yhteistyön edistämisestä maakunnan tasolla. (N=196)

Taulukossa 11. on esitetty Kymenlaakson alueen ja Etelä-Karjalan maakunnan alueen vastaajien näkemykset järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävästä tekijöistä maakunnan alueella. Vastaukset ovat maakunnittain tarkasteltuna hyvin samansuuntaisia. Eteläkarjalaiset vastaajat uskovat kuitenkin kymenlaaksolaisia vastaajia enemmän maakunnallisen järjestökoordinaattorin (Etelä-Karjala 47 % vastaajista vastasi paljon tai erittäin paljon, kun Kymenlaakson osuus oli 39 %) ja maakunnallisen järjestöstrategian luomiseen (Etelä-Karjala 48 % vastaajista vastasi paljon tai erittäin paljon, kun Kymenlaakson osuus oli 35 %)

Taulukko 11. Kyselyyn vastanneiden yhdistysten näkemykset järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävästä tekijästä maakunnassa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan vastaajien mukaan tarkasteltuna.

Järjestöjen keskinäistä yhteistyötä edistävät tekijät maakunnan alueella (%)						
		Erittäin paljon	Paljon	Jonkin verran	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Maakunnassa toimii koordinaattori, joka vastaa järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden keskinäisestä yhteistyöstä sekä tiedottaa heidän toiminnastaan	Kaakkois-Suomi (N=196)	18	26	23	6	27
	Kymenlaakso (N=88)	13	26	25	7	27
	Etelä-Karjala (N=100)	20	27	22	4	27
Maakunnassa toimii järjestötiedon yhteen kokoava tietopankki	Kaakkois-Suomi (N=197)	12	35	11	4	28
	Kymenlaakso (N=88)	10	35	24	3	27
	Etelä-Karjala (N=100)	14	36	18	4	36
Maakunnassa toimii järjestöjen yhteinen toimielin	Kaakkois-Suomi (N=196)	16	29	13	8	35
	Kymenlaakso (N=88)	10	22	22	6	44
	Etelä-Karjala (N=100)	12	22	18	4	44
Säännöllisesti kokoontuvat seudulliset tai paikalliset järjestöjen yhteistyöryhmät	Kaakkois-Suomi (N=196)	11	28	17	6	31
	Kymenlaakso (N=88)	10	26	26	7	36
	Etelä-Karjala (N=100)	12	31	22	4	31
Luodaan maakunnallinen järjestöstrategia, jossa kootaan yhteen tietoa alueen järjestötoimijoista ja työstetään maakunnan yhteistä toimintasuunnitelmaa	Kaakkois-Suomi (N=196)	11	31	17	6	35
	Kymenlaakso (N=88)	9	26	22	7	36
	Etelä-Karjala (N=100)	13	35	13	5	34

Maakunnallisia ja seutukunnallisia järjestöstrategioita on tehty muun muassa Pohjois-Karjalassa, Satakunnassa, Lapissa ja Kuuma-kuntien alueella Uudellamaalla. Tällaiset strategiat ovat usein sektoraalisia eli esimerkiksi vain sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kanssa yhteistyössä laadittuja yhteistyösuuntaviivoja. Maantieteellisesti laajojen strategioiden heikkous on siinä, että pyrkiessään huomioimaan kaikenkattavasti järjestö- ja yhdistystoiminnan monimuotoisuuden, ne jäävät helposti kovin yleiselle tasolle. Tällöin strategioiden jalkautuminen toiminnan tasolle jää pitkälti toimijoiden omalle vastuulle. Toisaalta laajojenkin strategiaprosessien vahvuutena voidaan pitää sitä, että ne joka tapauksessa parantavat keskusteluyhteyttä eri toimijoiden välillä myös yli sektorirajojen. Laajatkin strategiat toimivat siis usein haavina, joihin kootaan tietoa alueen sirpaleisesta järjestö- ja yhdistyskentästä. Strategiaprosessin yhteydessä on usein myös työstetty konkreettisempaa ehdotusta verkoston, yhteistyöryhmän, koordinaation, neuvottelukunnan tai muun yhteistyöfoorumien perustamisesta kolmannen ja julkisen sektorin yhteistyön lisäämiseksi tietyllä alueella.

9 Johtopäätöksiä

Puhuttaessa yhteistyöstä tärkeintä on muistaa, ettei yhteistyön koskaan itsessään tule olla päämääränä, vaan se toimii välineenä jonkin yhteisen tavoitteen tai tavoitteiden toteuttamisessa. Näiden tavoitteiden tulee olla kirkkaana, koska niiden perusteella etsitään sopivimpia yhteistyökumppaneita. Tavoitteet siis ohjaavat päätöstä, ketkä ovat mukana ja ketkä jäävät ulkopuolelle. Ennen yhteistyön käynnistymistä tarvitaan selkeä kuva toiminnan ja yhteistyön tarpeellisuudesta.

Tämän selvityksen perusteella voidaan sanoa, että Kaakkois-Suomessa tarvittaisiin lisää konkreettisia kohtaamisen paikkoja, joissa niin kolmannen, yksityisen ja julkisen sektorin kuin seurakuntien ja oppilaitostenkin toimijat voisivat tutustua toistensa toimintaan, keskustella yhteisistä kehittämistarpeista, asukkaiden palvelutarpeista ja eri osapuolten käytettävissä olevista voimavaroista näiden tarpeiden ratkaisemiseksi sekä siitä, miten eri toimijoiden omat tavoitteet tai strategiat kytkeytyvät osaksi tätä kokonaisuutta. Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kumppanuuksissa tyypillisesti kyse on juuri yhteistyöasetelmien etsimisestä, joista kaikki osapuolet hyötyvät ja toimintaa voidaan koordinoida yhteisten tavoitteiden suunnassa. (Hyyryläinen & Luostarinen 2000)

Selvityksen tulosten valossa näyttää siltä, että yhdistykset hakevat keskinäisestä yhteistyöstä synergiaetuja tiedottamiseen, työnjakoon ja taloudellisiin sekä henkilöstövoimavaroihin. Samanaikaisesti yhdistykset kuitenkin kilpailevat keskenään resursseista. Tässä selvityksessä yhteistyöstä koituneita hyötyjä tarkasteltiin pääomakenttien (*inhimillinen, sosiaalinen, fyysinen, symbolinen*) mukaan. Yhteistyössä sekä hyödynnetään näitä pääoman kenttiä että tavoitellaan niitä, sillä pääomat ovat voimavaroja, joilla voidaan edistää omiin tavoitteisiin pääsemistä. Tilanne on niin pitkään jännitteinen, kunnes saavutetaan sellainen win – win -tilanne eli tila, jolloin jaetulla toiminnalla saadaan aikaiseksi parempi kokonaistulos ja kaikkien yhteistyötahojen pääomat kasvavat tasapuolisesti. Tätä tilaa voidaan kutsua kumppanuudeksi.

Järjestöjen kokemus yhteistyön käynnistämisen työläydestä antaa viitteitä ulkopuolisen ja neutraalin toimijan tarpeellisuudesta, joka auttaisi kumppaneita löytämään toisensa. Esimerkiksi ulkopuolinen hanke voisi auttaa liikkeelle pääsemisessä, jottei yhteistyö tyrehdy heti alkuunsa yhdistysten kokemukseen ”*palaveeraamisesta vain palaveeraamisen vuoksi*”. Yhteistyöasetelmien synnyttäminen, oli kyse sitten löyhistä tai muodollisista yhteistyön rakenteista ei toimi kauko-ohjauksella ja tämän vuoksi tarvittaisiinkin eri toimijoita yhteen kokoavia tilaisuuksia, avointa keskustelua paikallisella tasolla ja aikaa luottamuksen herättämiseen sekä yhteisen näkemyksen, kielen ja arvopohjan löytämiseen. Tässä esimerkiksi Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseksi voisi olla puolueettomana tahona luonteva verkonkutojan rooli olla kokoamassa maakunnittain (Kymenlaakso, Etelä-Karjala) kaikkia halukkaita toimijoita yhteen tunnustelemaan yhteisiä tarpeita. Tähän työhön tarvitaan kuitenkin myös muita toimijoita, sillä kyse on pitkäjänteisestä työskentelystä, joka on turvattava myös mahdollisen hanketyöskentelyn vaiheen jälkeen.

Yhteistä keskustelua ja yhdessä oivaltamista kaivattaisiin myös siihen, miten kaakkoissuomalaisen yhdistysten toimintaedellytykset turvataan, miten vapaaehtoistoimintaa kehitetään ja uudistetaan niin, että saadaan mukaan myös uutta energiaa ja minkälaisen yhdessä tekemisen kautta saadaan lisättyä järjestöjen näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.

Lähteet:

Aaltonen, Satu & Heinonen, Jaana & Hildén Jaana & Kovalainen, Anne (2010): Yhteistyöstä voimaa? Sosiaali- ja terveystalveluyritysten yhteistyö ja verkottuminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yritys 32/2010. Edita, Helsinki.

Ek, Anna-Kaisa & Jussila, Marja & Kähkönen, Heini & Maijanen, Heini & Wikström-Koikkalainen, Marika (2013). Vaihdon tori -kuntakierros. Hyviä toimintamalleja eteläkarjalaisista kylistä. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisu B.15:2013, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy, Socom ja Etelä-Karjala-instituutti, Lappeenrannan teknillinen yliopisto.

Haravalla kootut. Moniasiantuntijuus. Strateginen kumppanuus. Seudullinen kumppanuus. (2004) Anttila, Markku & Rousu, Sirkka. (toim.) Suomen Kuntaliitto ja Lastensuojelun Keskusliitto; Helsinki.

Helander, Voitto (2004): Paikallisyhdistykset kunta-areenalla. Voimavarat, edunvalvonta, palvelutuotanto ja yhteisöllisyyden ylläpito. KuntaSuomi 2004 – tutkimuksia 45, Acta 164, Suomen kuntaliitto; Helsinki.

Hyyryläinen Torsti & Luostarinen Sakari (toim.) (2000). Uudet kumppanuudet: Paikallisen työllisyyspolitiikan koetinkivinä Helsingin yliopisto, maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus, Mikkeli

Ilmonen, Kaj (2001): Sosiaalinen pääoma: käsite ja sen ongelmallisuus. Teoksessa Ilmonen, Kaj (toim.) Sosiaalinen pääoma ja luottamus. SoPhi 42, Jyväskylän yliopisto, 9-38.

Ilmonen, Kaj (2005): Kansalaisyhteiskunta ja yhteiskunnan uudistumiskyky. Yhteiskunnallisia muutostrendejä suomalaisessa kansalaisyhteiskunnassa 1900-luvun lopulla. Tutkimuksia 94. Palkansaajien tutkimuslaitos, Helsinki.

Jouppila-Kupiainen, Elina & Manninen, Anja & Kuva, Eijaliisa (2007): Sosiaali- ja terveysjärjestöt palvelujen tuottajina. Teoksessa. Rantanen, Minna & Kangaspunta, Kari & Laanterä, Sari (toim.) Ilo toimia yhdessä. Uusia näkökulmia hyvinvointipalvelujen tuottamiseen. Raportteja 20. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, 24–35.

Jurvansuu, Sari (2002): Paikallisyhdistysten menestystekijät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä. Sarja A. Tutkimuksia 2. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö 1/2002. Humanistinen ammattikorkeakoulu; Kauniainen.

Kajanoja, Jouko (2008): Hyvinvointivaltio vahvistaa sosiaalista pääomaa. Hyvinvointikatsaus 2(008):2 Tilastokeskus; Helsinki, 29–32.

Leinonen, Sari (2010): Useamman yhdistyksen yhteistyön haasteet. Teoksessa. Koivisto, Nelli & Lehikoinen, Kai & Pasanen-Willberg, Riitta & Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi & Tolvanen, Piritta & Veikkolainen, Arsi (toim.) Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Kokos julkaisu 1, Kokos palvelut, Teatterikorkeakoulu; Helsinki, 124–125.

Möttönen, Sakari (2002). Kunnat, järjestöt ja paikalliset verkostot. Teoksessa. Ruuskanen, Petri. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. PS-kustannus; Jyväskylä, 112–135.

Möttönen, Sakari. (2009). Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? Yhteiskuntapolitiikka 74 (2009):1, 60–72.

Mustakangas-Mäkelä, Anne (2010): Suunnitelmasta tekoihin ja toimintaan. Terveempi Pohjois-Suomi hankkeen esiselvitys kunta-järjestöt yhteistyöstä. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
http://www.oulunkaari.com/tiedostot/Terps/esiselvitys_kunta_jarjestat_yhteistyosta_2010.pdf, Viitattu 12.7.2013

Paju, Marju (2010): Tuotteistaminen kolmannella sektorilla. Teoksessa. Koivisto, Nelli & Lehikoinen, Kai & Pasanen-Willberg, Riitta & Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi & Tolvanen, Piritta & Veikkolainen, Arsi (toim.) Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Kokos julkaisuja1, Kokos palvelut, Teatterikorkeakoulu; Helsinki, 139–149.

Pihlaja, Ritva. (2010). Kolmas sektori ja julkinen valta. Kunnallisan kehittämissäatiö, Tutkimusjulkaisuja 61, Vammalan kirjapaino Oy, Sastamala

RAY Avustusstrategia 2012–2015

https://www.ray.fi/sites/default/files/emmi_mediabank/Avustusstrategia_2012-2015.pdf, Viitattu 18.7.2013

Ruuskanen, Petri (2002): Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa. Ruuskanen, Petri. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. PS-kustannus; Jyväskylä, 5-27.

Liitteet:

LIITE 1. Yhdistystoimijoille suunnattu yhteistyökysely

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasio:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MontEri

Kolmannen sektorin ja kuntien yhteistyön nykytilan kartoitus Kaakkois-Suomessa

1. Asemanne järjestössänne/yhdistyksessänne *

- puheenjohtaja/varapuheenjohtaja
 sihteeri
 talouden-/rahastonhoitaja
 palkattu työntekijä
 jokin muu,
mikä

2. Järjestöänne/yhdistystänne koskevat tiedot

Yhdistyksen nimi

Perustamisvuosi, jos tiedossa

Yhdistyksen postiosoite

Yhdistyksen sähköposti

Yhdistyksen puhelinnumero

3. Järjestönne/yhdistyksenne jäsenmäärä

- alle 50
 51-100
 101-500
 yli 500

4. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvastaa järjestönne/yhdistyksenne toiminnan sisältöä parhaiten? *

Valittkaa se vaihtoehto, joka parhaiten vastaa toimintanne sisältöä

- Ammattiyhdistystoiminta
 Eläkeläis- ja vertaistoiminta
 Hyväntekeväisyys
 Ikäihmisten toiminta
 Kasvatus- ja koulutustoiminta
- Kehittämistoiminta
 Kotitaloustoiminta
 Kulttuuritoiminta
 Kylä- ja asukastoiminta
 Liikunta- ja urheilutoiminta
 Maa- ja metsätaloustoiminta
 Nuorisotoiminta
 Sosiaali- ja terveyspalveluita tukeva toiminta
 Talous- ja elinkeinotoiminta
 Turvallisuustoiminta
 Vapaa-aika ja harrastustoiminta
 Ympäristöön, luontoon ja eläimiin liittyvä toiminta
 Jokin muu, mikä?

5. Missä määrin järjestönne/yhdistyksenne toimii seuraavilla alueilla? *

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Tietyn kylän alueella	☐	☐	☐	☐	☐
Koko kunnan alueella	☐	☐	☐	☐	☐
Tietyn seutukunnan alueella	☐	☐	☐	☐	☐
Koko maakunnan alueella	☐	☐	☐	☐	☐
Valtakunnallisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkomailla	☐	☐	☐	☐	☐

Toiminnan edellytykset

6. Onko teillä järjestössänne/yhdistyksessänne palkattua työvoimaa? *

- Kyllä, osa-aikaisesti
- Kyllä, kokopäiväisesti
- Ei

7. Kuinka monta vapaaehtoista toiminnassanne on säännöllisesti mukana? *

- 0-5
- 6-20
- 21-100
- yli 100

8. Mistä seuraavista eri lähteistä järjestönne/yhdistyksenne rahoitus koostuu? *

Voitte valita useampia vaihtoehtoja

- Jäsenmaksut
- Oman toiminnan tuotot
- Oma varainhankinta
- Kunnan tuki ja avustukset
- RAY:n avustukset
- Leader-toimintaryhmän tuki
- Muu avustus, mikä?

9. Miten koette nykyisten resurssienne riittävyyden? *

	Täysin riittävät	Melko riittävät	En osaa sanoa	Melko riittämättömät	Täysin riittämättömät
Palkattu työvoima	☐	☐	☐	☐	☐
Taloudelliset resurssit	☐	☐	☐	☐	☐
Jäsenmäärä	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoisten määrä	☐	☐	☐	☐	☐
Toimitilat	☐	☐	☐	☐	☐

Nykyiset yhteistyöverkostot

10. Minkä verran järjestönne/yhdistyksenne tekee yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa? *

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Kylä- tai asukasyhdistykset	☐	☐	☐	☐	☐
Muut järjestöt / yhdistykset	☐	☐	☐	☐	☐
Voittoa tavoittelematon osuuskunta / yhtiö / säätiö	☐	☐	☐	☐	☐
Yritykset	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Seurakunta	☐	☐	☐	☐	☐
Kunta	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntayhtymä / sairaanhoitopiiri (esim. Eksote)	☐	☐	☐	☐	☐
Kansaneläkelaitos	☐	☐	☐	☐	☐
TE-keskus (esim. työvoimatoimisto)	☐	☐	☐	☐	☐
Maakuntaliitto	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu julkinen taho, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

11. Jos teette yhteistyötä muiden tahojen kanssa, mainitkaa muutama esimerkki

Esimerkki 1

yhteistyötaho

yhteistyön muoto

yhteistyöstä syntynyt hyöty

Esimerkki 2

yhteistyötaho

yhteistyön muoto

yhteistyöstä syntynyt hyöty

Esimerkki 3

yhteistyötaho

yhteistyön muoto

yhteistyöstä syntynyt hyöty

Esimerkki 4

yhteistyötaho

yhteistyön muoto

yhteistyöstä syntynyt hyöty

12. Mikäli ette tee tällä hetkellä yhteistyötä edellä mainittujen tahojen kanssa, olisitteko kuitenkin jatkossa kiinnostuneita yhteistyöstä?

- Kyllä. Minkälaisesta?
- En

13. Arvioi kokemuksenne perusteella järjestöjen ja kunnan välistä yhteistyötä asteikolla 1-5 *

1-Täysin eri mieltä, 2-Jokseenkin eri mieltä, 3-En samaa, enkä eri mieltä, 4-Jokseenkin samaa mieltä, 5-Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Järjestö- ja yhdistystoimintaa tunnetaan kunnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestö- ja yhdistystoimintaa arvostetaan kunnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Luottamuksen puute vaikeuttaa yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöstä on olemassa selkeät pelisäännöt	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö on helppoa, koska toimijat tuntevat toisensa	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto kulkee kunnan ja järjestöjen välillä avoimesti ja vaivattomasti	☐	☐	☐	☐	☐
Erilaiset työ- ja toiminta-ajat vaikeuttavat yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöt eivät ole halukkaita yhteistyöhön kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan toimijat eivät ole halukkaita yhteistyöhön järjestöjen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan ja järjestöjen välillä on olemassa säännöllisesti kokoontuva yhteistyöfoorumi	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään kunnan asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjä kuullaan kunnan päätöksenteossa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnassa asukkaiden osallistuminen järjestötoimintaan nähdään arvokkaana	☐	☐	☐	☐	☐
Kunta ja järjestöt hakevat yhteistyössä kehittämisrahaa paikallisiin kehittämisskohteisiin	☐	☐	☐	☐	☐

Yhteistyö tulevaisuudessa

14. Minkä verran seuraavat asiat mielestänne edistävät kunnan ja järjestöjen välistä käytännön yhteistyötä?

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Kunnassa laaditaan osana kunnan strategiaa järjestöstrategia, jossa jossa sovitaan yhteistyön tavoitteista ja toimenpiteistä	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnassa työskentelee nimetty yhteyshenkilö, joka vastaa yhteistyöstä kunnan ja järjestöjen välillä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestö- ja kuntatoimijoilla on säännölliset tapaamiset	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu tapa, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

15. Minkä verran seuraavat asiat mielestänne edistäisivät järjestöjen keskinäistä yhteistyötä maakunnassa?

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Maakunnassa toimii koordinaattori, joka vastaa järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden keskinäisestä yhteistyöstä sekä tiedottaa heidän toiminnastaan	☐	☐	☐	☐	☐
Maakunnassa toimii järjestötiedon yhteen kokoava tietopankki	☐	☐	☐	☐	☐
Maakunnassa toimii järjestöjen yhteinen toimielin	☐	☐	☐	☐	☐
Säännöllisesti kokoontuvat seudulliset tai paikalliset järjestöjen yhteistyöryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Luodaan maakunnallinen järjestöstrategia, jossa kootaan yhteen tietoa alueen järjestötoimijoista ja työstetään maakunnan yhteistä toimintasuunnitelmaa	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu tapa, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

100% valmiina

LIITE 2. Kunnille suunnattu järjestöyhteistyötä koskeva kysely.

Eikeyno-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyön nykytilan kartoitus Kaakkois-Suomessa

1. Kunta *

- Hamina
- Iitti
- Imatra
- Kotka
- Kouvola
- Lappeenranta
- Lempi
- Luumäki
- Miehikkälä
- Parikkala
- Pyhtää
- Rautjärvi
- Ruokolahti
- Savitaipale
- Talpasaari
- Virolahti

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

2. Minkä verran kuntanne tekee yhteistyötä seuraavien tahojen kanssa? *

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Kylä- tai asukasyhdistykset	☐	☐	☐	☐	☐
Muut järjestöt / yhdistykset	☐	☐	☐	☐	☐
Voittoa tavoittelematon osuuskunta / yhtiö / säätiö	☐	☐	☐	☐	☐

3. Jos teette yhteistyötä kolmannen sektorin tahojen kanssa, mainitkaa muutama esimerkki

yhteistyötahoista	<input type="text"/>
yhteistyön muodosta	<input type="text"/>
mitä hyötyä yhteistyöstä on syntynyt	<input type="text"/>

4. Mikäli ette tee tällä hetkellä yhteistyötä kolmannen sektorin tahojen kanssa, olisitteko kuitenkin jatkossa kiinnostuneita yhteistyöstä?

- Kyllä. Minkälaisesta?
- Ei

5. Millä tavalla kuntanne tukee järjestöjä ja yhdistyksiä?

Voitte valita useampia vaihtoehtoja.

- Kunta tarjoaa omia tilojaan yhdistysten käyttöön ilmaiseksi
- Kunta tarjoaa omia tilojaan yhdistyksille korvausta vastaan
- Kunta tukee yhdistysten toimintaa avustuksella
- Kunta tiedottaa yhdistysten tapahtumista ja toimintamahdollisuuksista
- Kunta tukee yhdistysten osaamisen kehittämistä
- Muulla tavalla, miten?

6. Kuinka paljon teette yhteistyötä järjestöjen ja yhdistysten kanssa kuntanne eri toimialoilla? *

	Erittäin paljon	Melko paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Asumispalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuuripalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Maaseutupalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisopalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Opetus- ja koulutus	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaali- ja terveyspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Tekniset palvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaa-aika ja liikuntapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Varhaiskasvatus	☐	☐	☐	☐	☐

7. Millainen rooli järjestöillä ja yhdistyksillä on kuntanne eri toimialojen käytännön työssä? *

	Asukkaiden äänen esittäjä		Ohjaus ja neuvonta				Ei roolia
	Kehittäminen	Koulutus	Palveluntuottaja	Vapaaehtoistoiminta	Vertais toiminta	Tiedonvälitys	
Asumispalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuuripalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maaseutupalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisopalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Opetus ja koulutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaali- ja terveyspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tekniset palvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaa-aika ja liikuntapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varhaiskasvatus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Millaisia sopimuksia kunnassanne on järjestöjen ja yhdistysten kanssa tehtävistä yhteistyöistä?

Valitse valita useamman seuraavista vaihtoehdoista

- Ostopalvelusopimus
- Kirjallinen yhteistyösopimus
- Sanallinen yhteistyösopimus
- Muu sopimus, mikä? _____
- Yhteistyöstä ei ole tehty sopimuksia / yhteistyötä ei ole

9. Arvioi kokemuksenne perusteella järjestöjen ja kunnan välistä yhteistyötä asteikolla 1-5 *

1-Täysin eri mieltä, 2-Jokseenkin eri mieltä, 3-En samaa, eikä eri mieltä, 4-Jokseenkin samaa mieltä, 5-Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Järjestö- ja yhdistystoimintaa tunnetaan kunnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestö- ja yhdistystoimintaa arvostetaan kunnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Luottamuksen puute vaikeuttaa yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöstä on olemassa selkeät pelisäännöt	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyö on helppoa, koska toimijat tuntevat toisensa	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto kulkee kunnan ja järjestöjen välillä avoimesti ja vaivattomasti	☐	☐	☐	☐	☐
Erilaiset työ- ja toiminta-ajat vaikeuttavat yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöt eivät ole halukkaita yhteistyöhön kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan toimijat eivät ole halukkaita yhteistyöhön järjestöjen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnan ja järjestöjen välillä on säännöllisesti kokoontuva yhteistyöfoorumi	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjen asiantuntemusta hyödynnetään kunnan asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestöjä kuullaan kunnan päätöksenteossa	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnassa asukkaiden osallistuminen järjestötoimintaan nähdään arvokkaana	☐	☐	☐	☐	☐
Kunta ja järjestöt hakevat yhteistyössä kehittämisrahaa paikallisiin kehittämisikohteisiin	☐	☐	☐	☐	☐

Yhteistyö tulevaisuudessa

10. Minkä verran seuraavat asiat mielestänne edistävät kunnan ja järjestöjen välistä käytännön yhteistyötä?

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Kunnassa laaditaan osana kunnan strategiaa järjestöstrategia, jossa sovitaan yhteistyön tavoitteista ja toimenpiteistä	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnassa työskentelee nimetty yhteyshenkilö, joka vastaa yhteistyöstä kunnan ja järjestöjen välillä	☐	☐	☐	☐	☐
Järjestö- ja kuntatoimijoilla on säännölliset tapaamiset	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu tapa, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

11. Minkä verran seuraavat asiat mielestänne edistäisivät järjestöjen keskinäistä yhteistyötä maakunnassa?

	Erittäin paljon	Paljon	En osaa sanoa	Jonkin verran	Ei lainkaan
Maakunnassa toimii koordinaattori, joka vastaa järjestö- ja vapaaehtoistoimijoiden keskinäisestä yhteistyöstä sekä tiedottaa heidän toiminnastaan	☐	☐	☐	☐	☐
Maakunnassa toimii järjestötiedon yhteen kokoava tietopankki	☐	☐	☐	☐	☐
Maakunnassa toimii järjestöjen yhteinen toimielin	☐	☐	☐	☐	☐
Säännöllisesti kokoontuvat seudulliset tai paikalliset järjestöjen yhteistyöryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Luodaan maakunnallinen järjestöstrategia, jossa kootaan yhteen tietoa alueen järjestötoimijoista ja työstetään maakunnan yhteistä toimintasuunnitelmaa	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu tapa, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

100% valmiina

SOCOM

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy
www.socom.fi

Laserkatu 6
53850 LAPPEENRANTA

Salpausselänkatu 40 A
45100 KOUVOLA